ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.10.2022
COM(2022) 547 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης 2022

(δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ

Στην έκθεση σχετικά με την κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης εξετάζονται οι τελευταίες εξελίξεις πολιτικής και περιγράφεται η πρόοδος που έχει σημειωθεί σε ενωσιακό επίπεδο ως προς την επίτευξη των στόχων της Ενεργειακής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιδιώξεων της Ένωσης για το 2030 για την ενέργεια και το κλίμα. **Στην έκδοση της έκθεσης του 2022 γίνεται απολογισμός της απόκρισης της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ στην τρέχουσα ενεργειακή κρίση** και αναλύονται το πεδίο εφαρμογής, οι αναμενόμενες επιπτώσεις και η συνεκτικότητά της. Η παρούσα έκθεση συνοδεύεται από τις προτάσεις για τις τιμές της ενέργειας και την ασφάλεια του εφοδιασμού ενόψει του τρέχοντος χειμώνα.

Η απρόκλητη και αδικαιολόγητη στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχει αναστατώσει τις αγορές ενέργειας, προκαλώντας αστάθεια των τιμών και ενεργειακή ανασφάλεια σε ολόκληρο τον κόσμο, με αντίκτυπο και επιπτώσεις στο ενεργειακό σύστημα της ΕΕ. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της **αναδιαμορφώνουν δυναμικά τις ενεργειακές στρατηγικές τους** ώστε αυτές να αντικατοπτρίζουν τις νέες γεωπολιτικές πραγματικότητες και να αντιμετωπίζουν την ανάγκη για οικονομικά προσιτή ενέργεια. Αυτό περιλαμβάνει εντατικές δράσεις για την αύξηση του εφοδιασμού με αέριο από τους αξιόπιστους εταίρους της ΕΕ. Οι **πρωτοφανείς υψηλές τιμές της ενέργειας** από το δεύτερο εξάμηνο του 2021 έχουν επιδεινωθεί από τη σύγκρουση, με τη χρήση του ενεργειακού εφοδιασμού ως όπλου εκ μέρους της Ρωσίας και επηρεάστηκαν επίσης σε μεγάλο βαθμό από τις πρωτοφανείς υψηλές θερμοκρασίες κατά τη θερινή περίοδο. Είναι επιτακτική ανάγκη να **επιταχυνθεί η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια και να τερματιστεί η εξάρτηση από τη ρωσική ενέργεια** το συντομότερο δυνατόν[1] και πολύ πριν από το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας[2].

Ένα κρίσιμο νέο στοιχείο όσον αφορά την απόκριση της ευρωπαϊκής πολιτικής σ' αυτήν την άνευ προηγουμένου κατάσταση είναι το **σχέδιο REPowerEU**[3], το οποίο παρουσιάστηκε από την Επιτροπή τον Μάιο του 2022 και βασίζεται στην πλήρη εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Το σχέδιο, το οποίο εγκρίθηκε με νέα κοινή ανακοίνωση σχετικά με την εξωτερική ενεργειακή δέσμευση της ΕΕ[4], περιλαμβάνει ένα σύνολο ολοκληρωμένων δράσεων για την **εξοικονόμηση ενέργειας**, τη διαφοροποίηση και την **ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού**, **την προώθηση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας** και **τον έξυπνο συνδυασμό επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων.** Το REPowerEU καθιστά τις νομοθετικές προτάσεις της πρωτοβουλίας «**Fit for 55**» πιο φιλόδοξες στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες βρίσκονται επί του παρόντος σε προχωρημένο στάδιο των νομοθετικών διαπραγματεύσεων.

Πριν από το σχέδιο REPowerEU καταρτίστηκε πρόταση για **κανονισμό για την αποθήκευση αερίου**[5]**,** η οποία εγκρίθηκε από τους συννομοθέτες στις 27 Ιουνίου 2022, και η δημιουργία της **ενεργειακής πλατφόρμας της ΕΕ** τον Απρίλιο του 2022. Το σχέδιο ακολούθησαν σύντομα παρεμβάσεις έκτακτης ανάγκης, μεταξύ άλλων η ανακοίνωση «Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα»[6], **μια νέα νομοθετική πράξη** και ένα

[1] Διακήρυξη των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των Βερσαλλιών (10 και 11 Μαρτίου 2022), σελίδα 5, συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 24ης-25ης Μαρτίου 2022, σημείο 15.
[2] Ανακοίνωση σχετικά με το REPowerEU [COM (2022) 108 final της 8ης Μαρτίου 2022, σ. 2].
[3] COM(2022) 230 final.
[4] JOIN(2022) 23final.
[5] COM(2022) 135 final.
[6] COM(2022) 360 final.

ευρωπαϊκό σχέδιο για τη μείωση της ζήτησης αερίου με σκοπό τη μείωση της ζήτησης αερίου στην Ευρώπη κατά 15 % έως την επόμενη άνοιξη, καθώς και πρόταση για **κανονισμό σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας**[7] που συμφωνήθηκαν σε πολιτικό επίπεδο κατά την έκτακτη σύνοδο του Συμβουλίου Ενέργειας στις 30 Σεπτεμβρίου. Στο παράρτημα Ι παρουσιάζονται συνοπτικά τα μέτρα που έχουν ληφθεί για τις αυξανόμενες τιμές της ενέργειας από τον Οκτώβριο του 2021.

Στην έκθεση του 2022 για την κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης επισημαίνεται ότι η **Ενεργειακή Ένωση** θα συμβάλει στην επιτάχυνση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, θα προωθήσει την ενεργειακή ασφάλεια και την οικονομική προσιτότητα, θα ενθαρρύνει την αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και θα προωθήσει μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και ενεργειακής απόδοσης. Επίσης, αναλύεται η στήριξη της ΕΕ προς τους γείτονές της και τις νέες εταιρικές σχέσεις που έχουν δημιουργηθεί για την επιτάχυνση της παγκόσμιας πράσινης και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης.

Μαζί με την παρούσα έκθεση, η Επιτροπή δημοσιεύει επιλεκτικά στοιχεία σχετικά με την ενέργεια για κάθε κράτος μέλος, τα οποία παρέχουν ολοκληρωμένη επισκόπηση της ενεργειακής του κατάστασης. Τα συνοδευτικά παραρτήματα της έκθεσης του 2022 για την κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης θα δημοσιευθούν σύντομα:

- Έκθεση του 2022 σχετικά με τις επιδοτήσεις στον τομέα της ενέργειας στην ΕΕ·
- Έκθεση προόδου της δράσης για το κλίμα του 2022·
- Έκθεση του 2022 σχετικά με την επίτευξη των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για το 2020·
- Υποβολή έκθεσης του 2022 σχετικά με τους στόχους της ενεργειακής απόδοσης για το 2020·
- Καθοδήγηση σχετικά με τον επιμερισμό κόστους-οφέλους σε διασυνοριακά έργα συνεργασίας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας·
- Έκθεση για την απόδοση της στήριξης για ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές η οποία χορηγείται μέσω διαδικασιών υποβολής προσφορών·
- Έκθεση σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας·
- Έκθεση για την ποιότητα των καυσίμων·
- Έκθεση σχετικά με τη λειτουργία της αγοράς άνθρακα (ΣΕΔΕ).

Έκθεση του 2022 σχετικά με την κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης — βασικές διαπιστώσεις

- ***Οι τρέχουσες υψηλές και ασταθείς τιμές της ενέργειας έχουν επιπτώσεις στους καταναλωτές*** *σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, επηρεάζοντας όχι μόνο τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, αλλά και τα νοικοκυριά χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος, τις ΜΜΕ και τις βιομηχανίες. Μεταξύ 2019 και 2022 κατά μέσο όρο σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, το μερίδιο των ενεργειακών δαπανών*[8] *αυξήθηκε κατά περισσότερο από ένα τρίτο, ενώ σε ορισμένες χώρες σχεδόν διπλασιάστηκε*[9]*. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, περίπου 35 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ (περίπου το 8 % του πληθυσμού της ΕΕ) δεν ήταν σε θέση να*

[7] COM(2022) 473 final.

[8] Δεν περιλαμβάνεται το κόστος των καυσίμων κίνησης.

[9] Ευρωπαϊκή Επιτροπή (υπό έκδοση): Έκθεση του 2022 για τις τιμές και το κόστος της ενέργειας.

θερμάνουν επαρκώς τα σπίτια τους το 2020. Η αύξηση των τιμών της ενέργειας που ξεκίνησε το 2021 και επιδεινώθηκε με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, σε συνδυασμό με τον αντίκτυπο της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19, είναι πιθανό να έχει επιδεινώσει μια ήδη δύσκολη κατάσταση για πολλούς πολίτες της ΕΕ.

- ***Όλα τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει μέτρα για την αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών ενέργειας****. Για την αποτροπή της κρίσης θεσπίστηκαν εθνικά μέτρα σχετικά με την εργαλειοθήκη της Επιτροπής* ***«Αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών της ενέργειας: μια εργαλειοθήκη για δράση και στήριξη» του Οκτωβρίου 2021***[10]*. Για παράδειγμα, έχουν καθοριστεί ρυθμιζόμενες τιμές/κοινωνικά τιμολόγια· έχουν θεσπιστεί ενεργειακά κουπόνια και προσωρινές επιδοτήσεις για ιδιώτες καταναλωτές και επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ και βιομηχανιών). Η μείωση των φόρων που σχετίζονται με την ενέργεια και των τιμολογίων δικτύου αποτελούν πρόσθετα βασικά μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη για την άμβλυνση των επιπτώσεων των υψηλότερων τιμών ενέργειας στον τελικό καταναλωτή. Σε αρκετές περιπτώσεις, πρόκειται για επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων που ενδέχεται να επηρεάσουν τους στόχους και τις δεσμεύσεις της ΕΕ.*

- *Η* **πλήρωση των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου της ΕΕ ήταν πάνω από 91 % στα μέσα Οκτωβρίου.** *14 κράτη μέλη είχαν ήδη υπερβεί το 80 % έως τις 5 Οκτωβρίου 2022 και πέτυχαν κατά πολύ νωρίτερα τον στόχο του 80 % έως την 1η Νοεμβρίου 2022.*

- ***Το μερίδιο του ρωσικού αερίου αγωγών στις εισαγωγές της ΕΕ μειώθηκε από 41 %*** *το 2021* ***σε 9 %*** *τον Σεπτέμβριο του 2022. Το υγροποιημένο φυσικό αέριο* ***(ΥΦΑ) αποτελεί πλέον βασική πηγή εφοδιασμού****, αντιπροσωπεύοντας το* ***32 % των συνολικών καθαρών εισαγωγών αερίου στην ΕΕ****.*

- *Το 2021* ***οι επιδοτήσεις του πετρελαίου, του γαιάνθρακα και του αερίου σημείωσαν ελαφρά αύξηση****, ενώ οι επιδοτήσεις της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ορυκτά καύσιμα μειώθηκαν και οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων παρέμειναν συνολικά σχετικά σταθερές.* ***Οι επιδοτήσεις των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας*** *αυξήθηκαν κατά 7 % το 2020 και* ***μειώθηκαν ελαφρά το 2021. Οι επιδοτήσεις ενεργειακής απόδοσης*** *μειώθηκαν το 2020, αλλά* ***ανέκαμψαν το 2021.***

- *Η* ***ΕΕ έχει υπερβεί σημαντικά τον στόχο μείωσης των εκπομπών έως το 2020*** *που έχει τεθεί στο πλαίσιο της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, επιτυγχάνοντας μείωση των εγχώριων καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (χωρίς LULUCF[11]) κατά 32 % το 2020 στην ΕΕ. Οι προσωρινές εκτιμήσεις δείχνουν ότι οι εκπομπές αναμένεται να ανακάμψουν το 2021, αλλά εξακολουθούν να μειώνονται σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα.*

- *Οι* ***στόχοι της ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για το 2020 υπερκαλύφθηκαν****. Η τελική κατανάλωση ενέργειας (Final Energy Consumption – FEC) και η κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (Primary-Energy Consumption – PEC) ήταν κατά 5,4 % και 5,8 % χαμηλότερες από τους στόχους για το 2020, αντίστοιχα. Η ΕΕ πέτυχε ποσοστό 22,1 % ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην ακαθάριστη τελική*

[10] COM(2021) 660 final.

[11] Χρήση γης, αλλαγή χρήσης γης και δασοπονία.

κατανάλωση ενέργειας, υπερβαίνοντας έτσι το ποσοστό του 20 % που προβλέπεται στην οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας του 2009.

- *Το 2019 και το 2020* ***η αύξηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές υποκατέστησε περίπου 155,6 εκατ. ΤΙΠ και 164,6 εκατ. ΤΙΠ ορυκτών καυσίμων****, αντίστοιχα. Τα παραπάνω αντιστοιχούν σε εξοικονόμηση* ***43,5 δισ. EUR από την αποφυγή της χρήσης ορυκτών καυσίμων*** *για την ΕΕ το 2019 και* ***34,6 δισ. EUR*** *το 2020.*

- ***Η ΕΕ παρήγαγε ποσοστό ρεκόρ 12 % της ηλεκτρικής της ενέργειας*** *από ηλιακή ενέργεια από τον Μάιο έως τον Αύγουστο του 2022 και* ***13 % από την αιολική ενέργεια.*** *Από τις πρώτες ενδείξεις προκύπτει ότι* ***το 2022*** *θα είναι έτος ρεκόρ για την ευρωπαϊκή αγορά ηλιακών φωτοβολταϊκών (PV), με ετήσια αύξηση της ανάπτυξης στις μεγαλύτερες αγορές των κρατών μελών της ΕΕ μεταξύ 17 % και 26 %. Ωστόσο,* ***η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκε από 14 % σε 11 % το καλοκαίρι του 2022*** *σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, λόγω της χαμηλής στάθμης των υδάτων σε ποταμούς και ταμιευτήρες που οφείλεται στην ξηρασία.*

- *Το* ***ποσοστό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο μείγμα ηλεκτρικής ενέργειας αναμένεται να αυξηθεί από 37 % το 2021 σε 69 % το 2030****. Για να επιταχυνθεί η εν λόγω διαδικασία πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα* ***οι επαχθείς διαδικασίες αδειοδότησης, τα ζητήματα ενσωμάτωσης στο δίκτυο και οι δυσκολίες στις αλυσίδες εφοδιασμού****.*

- *Η ΕΕ έχει παραμείνει στην πρώτη γραμμή της έρευνας στον τομέα της καθαρής ενέργειας, καθώς τα κράτη μέλη αυξάνουν σταθερά τις δημόσιες επενδύσεις στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και η ΕΕ επιβεβαιώνει την ηγετική της θέση σε τεχνολογίες όπως η υπεράκτια αιολική ενέργεια. Ωστόσο, για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ* ***απαιτούνται περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας****, καθώς και* ***δραστηριότητες κλιμάκωσης και ανάπτυξης****.*

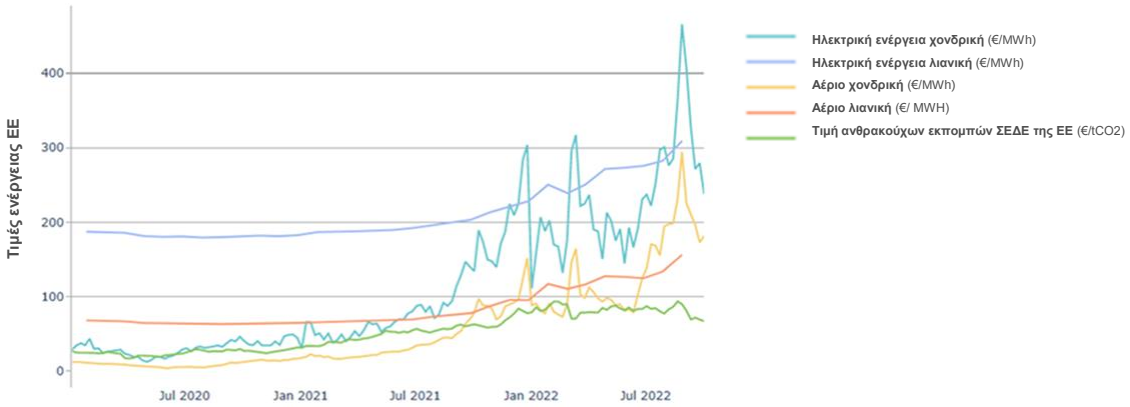
- *Υπάρχει σημαντική* ***αύξηση των επιλογών χρηματοδότησης σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για την ευρωπαϊκή αξιακή αλυσίδα υδρογόνου.*** *Στο πλαίσιο του μηχανισμού σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, έχουν εγκριθεί δημόσιες επενδύσεις ύψους 10,6 δισ. EUR στην αξιακή αλυσίδα υδρογόνου ως κίνητρο για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στον τομέα του υδρογόνου. Περίπου 10,6 δισ. EUR θα διατεθούν στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τη στήριξη έργων υδρογόνου. Οι κατασκευαστές ηλεκτρολυτικών κυψελών στην Ευρώπη δεσμεύτηκαν* ***να δεκαπλασιάσουν την ικανότητα παραγωγής ηλεκτρολυτικών κυψελών: σε 17,5 GW έως το 2025.***

- ***Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν μέτρα για την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς.*** *Στη βιομηχανία, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται πλέον σε ορισμένες περιπτώσεις να εφαρμόζουν συστάσεις ενεργειακού ελέγχου όταν η περίοδος απόσβεσης είναι μικρότερη από 5 έτη. Τα μέτρα για τη χρήση της απορριπτόμενης θερμότητας αποδίδουν σημαντικό δυναμικό εξοικονόμησης. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν μέτρα ενεργειακής ανακαίνισης, συμπεριλαμβανομένων ειδικών προγραμμάτων για την κοινωνική στέγαση και την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, την αναβάθμιση των δημόσιων κτιρίων, ιδίως των σχολείων, των πανεπιστημίων και των υποδομών υγειονομικής περίθαλψης.*

2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Οι τιμές του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας σημείωσαν πρωτοφανή υψηλά επίπεδα το 2022. Κατά το τελευταίο έτος οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη έχουν αυξηθεί ραγδαία σε επίπεδο πολύ υψηλότερο από ό,τι τις τελευταίες δεκαετίες. Η δυναμική αυτή συνδέεται εγγενώς με την υψηλή τιμή του αερίου, που αυξάνει την τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με καύση αερίου. **Οι τιμές άρχισαν να αυξάνονται με γοργούς ρυθμούς το δεύτερο εξάμηνο του 2021**, όταν η παγκόσμια οικονομία ανέκαμψε μετά την χαλάρωση των περιορισμών που είχαν επιβληθεί λόγω της νόσου COVID-19. Στη συνέχεια, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία επιδείνωσε την κατάσταση αυτήν.

Ταυτόχρονα, **η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ βρίσκεται κάτω από τα συνήθη επίπεδα**. **Οι πρωτοφανείς θερμοκρασίες του φετινού καλοκαιριού** ενίσχυσαν τη ζήτηση ενέργειας για ψύξη και ασκούν αυξημένη πίεση στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας λόγω ξηρασίας (δυσχεραίνοντας την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας) και υψηλών θερμοκρασιών των υδάτων (δυσχεραίνοντας την παραγωγή πυρηνικής ενέργειας). Ως εκ τούτου, **οι ακραίες καιρικές συνθήκες και οι επιπτώσεις τους στα ύδατα έχουν συμβάλει στην έλλειψη και στις υψηλές τιμές της ενέργειας**, κάτι που επιβαρύνει τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία και επιβραδύνει την οικονομική ανάκαμψη. Οι πρόσθετες πιέσεις της προσφοράς στις τιμές της ενέργειας και των ειδών διατροφής επιτείνουν **τις παγκόσμιες πληθωριστικές πιέσεις, απομειώνοντας την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών** και της οικονομίας.

Γράφημα 1: Τιμές χονδρικής και λιανικής πώλησης αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας και τιμές διοξειδίου του άνθρακα στην ΕΕ. Πηγές: Platts, VaasaETT

Η πρόταση της **Επιτροπής**, της 14ης Σεπτεμβρίου, για **κανονισμό σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας** εξασφάλισε σε χρόνο ρεκόρ την πολιτική συμφωνία του Συμβουλίου Ενέργειας, στις 30 Σεπτεμβρίου. Η πρόταση θέτει έναν **στόχο για συνολική μείωση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας** από όλους τους καταναλωτές, με έμφαση στη μείωση της ζήτησης κατά τις ώρες τιμολογιακής αιχμής, ένα **ανώτατο όριο εσόδων για τις υποοριακές τεχνολογίες** και μια **συνεισφορά**

αλληλεγγύης για τα υπερκέρδη που προκύπτουν από δραστηριότητες στους τομείς του πετρελαίου, του αερίου, του γαιάνθρακα και των διυλιστηρίων. **Τα έσοδα θα εισπράττονται** από τα κράτη μέλη και θα **ανακατευθύνονται σε καταναλωτές ενέργειας**, ιδίως σε **ευάλωτα νοικοκυριά**, **σοβαρά πληγείσες επιχειρήσεις**, συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ και σε **βιομηχανίες υψηλής έντασης ενέργειας**. Επίσης, διευρύνει την εργαλειοθήκη για τις τιμές της ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη προς στήριξη των καταναλωτών και η οποία θα επιτρέψει τη ρύθμιση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας κάτω του κόστους και θα επεκτείνει τις ρυθμιζόμενες τιμές ώστε να καλύπτουν επίσης τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Σε συνέχεια αυτής της δράσης για τη μείωση των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας, η Επιτροπή πρότεινε, στις 18 Οκτωβρίου, σύνολο μέτρων για **την άμβλυνση της τιμής του φυσικού αερίου και την ενίσχυση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών**. Η Επιτροπή πρότεινε να εξοπλιστεί η ΕΕ με τα νομικά μέσα για **από κοινού αγορές αερίου**, να διασφαλιστούν οι ροές αερίου όπου αυτό είναι αναγκαίο και να ενισχυθεί η ικανότητα της ΕΕ να αντιδρά γρήγορα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, με τη θέσπιση **προκαθορισμένων κανόνων για τις διμερείς συμφωνίες αλληλεγγύης** για τα κράτη μέλη που δεν τις έχουν ακόμη συνάψει. Για να μειωθούν οι τιμές του αερίου, ο ACER θα είναι επιφορτισμένος με την ανάπτυξη ενός **νέου, συμπληρωματικού δείκτη αναφοράς για τις αγορές ΥΦΑ**. Επιπλέον, για την αντιμετώπιση της συνεχιζόμενης ενεργειακής κρίσης, η Επιτροπή προτείνει να τεθεί σε εφαρμογή ένας μηχανισμός για **τον περιορισμό των τιμών μέσω του κύριου ευρωπαϊκού χρηματιστηρίου αερίου**, του TTF, που θα ενεργοποιείται όταν χρειάζεται.

Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά και συζητά με τα κράτη μέλη την πρόοδο των **υπό εξέλιξη αξιολογήσεων επάρκειας οι οποίες θα πρέπει να παρέχουν μια επισκόπηση των συγκεκριμένων κινδύνων για τον φετινό χειμώνα**. Οι αξιολογήσεις αυτές βασίζονται στα πλέον επικαιροποιημένα μέτρα και στην κατάσταση των πηγών παραγωγής κατά τη διάρκεια του χειμώνα, καθώς και στις δράσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων κινδύνων. Οι εν λόγω δράσεις θα πρέπει να συνάδουν πλήρως με τους όρους λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, δεδομένου ότι το διασυνοριακό εμπόριο δεν αποτελεί μόνον ουσιώδες στοιχείο της εσωτερικής αγοράς, αλλά και βασικό χαρακτηριστικό της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και του αερίου. Ως εκ τούτου, κάθε αδικαιολόγητος περιορισμός μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια των κρατών μελών, των περιφερειών και της ΕΕ.

2.1. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΣ

Από την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, η Ρωσία χειραγωγεί τον εφοδιασμό με αέριο με στόχο την υπονόμευση της αλληλεγγύης και της ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ. Συνολικά, 13 κράτη μέλη επηρεάζονται άμεσα από μερικές ή συνολικές **μειώσεις του εφοδιασμού**[12], ενώ **πέντε κράτη μέλη** (Βουλγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία και Φινλανδία) **δεν εφοδιάζονται πλέον με αέριο** από τη Ρωσία. Η **Gazprom μείωσε σταδιακά τις ροές αερίου** μέσω του αγωγού Nord Stream 1 σε μηδενικό επίπεδο έως τις αρχές Σεπτεμβρίου, και τα πρόσφατα περιστατικά που αφορούν τον αγωγό Nord Stream 1 και 2 αποτέλεσαν μια ακόμη ένδειξη ώστε να συνειδητοποιήσει η ΕΕ ότι πρέπει να ενισχύσει την ασφάλεια του εφοδιασμού και να αυξήσει την ετοιμότητα για την

[12] BG, PL, DE, FI, DK, NL, IT, FR, AT, CZ, SK, LV και LT που αποφάσισαν από μόνες τους να διακόψουν το σύνολο των εισαγωγών από τη Ρωσία.

αντιμετώπιση σεναρίων σοβαρών διαταραχών. Το ενεργειακό σύστημα της ΕΕ είναι ισχυρό, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις υβριδικές απειλές. Ωστόσο, πέρα από την ενεργειακή ασφάλεια του εφοδιασμού, πρέπει να συνεχίσουμε τις προσπάθειες για την προστασία των κρίσιμων υποδομών και την κυβερνοασφάλεια. Η συνεχής χειραγώγηση του **εφοδιασμού της ΕΕ με αέριο** έχει οδηγήσει σε σημαντική μείωση του ποσοστού των εισαγωγών μέσω αγωγών από τη Ρωσία. Ενώ η Ρωσική Ομοσπονδία παρείχε το 41 % των εισαγωγών φυσικού αερίου της ΕΕ το 2021, **οι ρωσικές εισαγωγές αερίου αγωγών μειώθηκαν στο 9 % έως τον Σεπτέμβριο του 2022**.

Με την εφαρμογή του σχεδίου REPowerEU και της εξωτερικής ενεργειακής στρατηγικής της ΕΕ, η σταθερή μείωση του εφοδιασμού από τη Ρωσία από την έναρξη του πολέμου έχει αντισταθμιστεί από την αύξηση του εφοδιασμού με εναλλακτικό αέριο χάρη στις επιτυχείς προσπάθειες προσέγγισης των διεθνών μας εταίρων. Μεταξύ Ιανουαρίου και Ιουλίου οι μη ρωσικές παραδόσεις μέσω υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) αυξήθηκαν κατά 19 bcm και 14 bcm μέσω αγωγών. **Το ΥΦΑ αποτελεί πλέον βασική πηγή εφοδιασμού και αντιπροσωπεύει το 32 % των συνολικών καθαρών εισαγωγών αερίου**. Η Νορβηγία και οι ΗΠΑ είναι οι κύριοι προμηθευτές της ΕΕ.

Η Επιτροπή αποφάσισε επίσης να αναλάβει δράση όσον αφορά ένα σημαντικό στοιχείο ετοιμότητας για τον χειμώνα: **την αποθήκευση αερίου**. Ο κανονισμός για την αποθήκευση έθεσε ως στόχο την αποθήκευση αερίου σε ποσοστό τουλάχιστον 80 % έως τον Νοέμβριο του 2022. Σήμερα, **το επίπεδο πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου στην ΕΕ** ήταν πάνω από 91 % στα μέσα Οκτωβρίου και 14 κράτη μέλη είχαν ήδη υπερβεί το 80 % έως τις 5 Οκτωβρίου 2022. Τα κράτη μέλη στο σύνολό τους ακολουθούν τις πορείες αποθήκευσης και η Επιτροπή συνεχίζει τις εργασίες της για την εφαρμογή του κανονισμού, ώστε να διασφαλιστεί ότι κανένα κράτος μέλος δεν θα δυσκολευτεί να επιτύχει αυτούς τους στόχους.

Ο εφοδιασμός της ΕΕ με ηλεκτρική ενέργεια έχει επίσης επηρεαστεί από ορισμένες άλλες διαταραχές. Ενώ η ΕΕ παρήγαγε ποσοστό ρεκόρ 12 % της ηλεκτρικής της ενέργειας από **ηλιακή ενέργεια** από τον Μάιο έως τον Αύγουστο του 2022 και 13 % από **αιολική ενέργεια**, το μερίδιο της **υδροηλεκτρικής ενέργειας**[13] μειώθηκε από 14 % σε 11 % σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, λόγω της χαμηλής στάθμης των υδάτων σε αρκετούς ποταμούς και ταμιευτήρες που οφείλεται στις θερινές ξηρασίες.

Το 2020 οι **πυρηνικοί** σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής παρήγαγαν περίπου το 24,6 %[14] της συνολικής ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται στην ΕΕ. Ωστόσο, οι **πυρηνικές μονάδες ηλεκτροπαραγωγής της ΕΕ γηράσκουν και, έως ότου υλοποιηθούν οι νέες επενδύσεις, η συνολική παραγωγή τους πρόκειται να μειωθεί προσωρινά έως το τέλος της δεκαετίας**[15]. Οι ξηρασίες και οι υψηλές θερμοκρασίες έχουν οδηγήσει σε έλλειψη νερού ψύξης για τους πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής και σε χαμηλή στάθμη υδάτων, κάτι που έχει θέσει εμπόδια στην παραγωγή και τη μεταφορά πυρηνικών καυσίμων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής το 2022.

[13] Στο πλαίσιο του προγράμματος Copernicus, η υπηρεσία κλιματικής αλλαγής Copernicus (C3S) παρέχει στήριξη στον τομέα της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με ειδικά προϊόντα που αφορούν την παραγωγή ενέργειας από φωτοβολταϊκά, αιολικής ενέργειας και υδροηλεκτρικής ενέργειας σε σχεδόν πραγματικό χρόνο (ιστορικά δεδομένα παραγωγής, δεδομένα παραγωγής σε σχεδόν πραγματικό χρόνο και προβλέψεις βάσει διαφόρων σεναρίων).

[14] Τελευταία στοιχεία της Eurostat: Nuclear energy statistics (Στατιστικά στοιχεία για την πυρηνική ενέργεια) — Statistics Explained (europa.eu).

[15] Το μερίδιο της πυρηνικής ενέργειας προβλέπεται ότι θα αντιπροσωπεύει 16 % της ακαθάριστης ηλεκτροπαραγωγής έως το 2030 (μοντελοποίηση «Fit for 55») και 15 % της ηλεκτροπαραγωγής έως το 2050 (ανακοίνωση «Καθαρός πλανήτης για όλους» και σχέδιο κλιματικών στόχων).

Από τον Μάρτιο του 2022 έχει παρατηρηθεί ανεπάρκεια ή ακόμα και ελλείψεις ορισμένων **βασικών προϊόντων πετρελαίου** (κυρίως ντίζελ, καύσιμο αεριωθουμένων και μαζούτ), **κυρίως λόγω της αυξανόμενης ζήτησης** και της επιβολής εκούσιων κυρώσεων από τους φορείς εκμετάλλευσης της ΕΕ εν αναμονή μέτρων σε επίπεδο ΕΕ. Η κατάσταση αυτή επιδεινώθηκε κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού εξαιτίας **περιστατικών σε ορισμένα διυλιστήρια της ΕΕ, καθώς και ορισμένων δυσκολιών υποστήριξης**, οι οποίες οφείλονταν στη χαμηλή στάθμη των υδάτων στον Ρήνο και τον Δούναβη, οι οποίοι αποτελούν βασικές πλωτές οδούς για τη μεταφορά καυσίμων. Αυτό ώθησε ορισμένα κράτη μέλη να **χρησιμοποιήσουν αποθέματα πετρελαίου έκτακτης ανάγκης** για να αντισταθμίσουν τις ελλείψεις σε πετρελαϊκά προϊόντα. Οι εξελίξεις παρακολουθούνται συνεχώς από την Επιτροπή σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και την ευρωπαϊκή ομάδα συντονισμού για το πετρέλαιο.

2.2. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Η ΕΕ, ως ο μεγαλύτερος εισαγωγέας φυσικού αερίου στον κόσμο, εφαρμόζει μακρόπνοη στρατηγική για τη **διαφοροποίηση των πηγών και των οδών εισαγωγής φυσικού αερίου**. Αυτή περιλαμβάνει τη σύνδεση της ΕΕ με νέες πηγές εφοδιασμού, για παράδειγμα μέσω του **νότιου διαδρόμου φυσικού αερίου** και νέων πηγών ΥΦΑ στην περιοχή της Μεσογείου. Οι προσπάθειες διαφοροποίησης επιταχύνθηκαν πρόσφατα, για παράδειγμα με τον **αγωγό της Βαλτικής**, με την υποστήριξη των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας, που εγκαινιάστηκαν στις 28 Σεπτεμβρίου 2022. Ο αγωγός της Βαλτικής ενισχύει τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με αέριο στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και στα κράτη της Βαλτικής, ανοίγοντας μια νέα οδό εισαγωγής από τη Βόρεια Θάλασσα στην ΕΕ. Θα καταστήσει δυνατή την εισαγωγή έως και 10 bcm αερίου ετησίως από τη Νορβηγία στην Πολωνία και τη μεταφορά 3 bcm αερίου από την Πολωνία στη Δανία. Επίσης, πρόσφατα, την 1η Οκτωβρίου, εγκαινιάστηκε ο αγωγός διασύνδεσης Ελλάδας-Βουλγαρίας, ο οποίος αλλάζει τα δεδομένα της στρατηγικής για τη διαφοροποίηση και την ανθεκτικότητα.

Αντιμέτωποι με την υφιστάμενη πίεση όσον αφορά τον ενεργειακό εφοδιασμό, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη δημιούργησαν την **ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ** ως **εθελοντικό μηχανισμό συντονισμού για τη στήριξη της αγοράς αερίου, ΥΦΑ και υδρογόνου**, με στόχο να συμβάλουν στη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με αέριο. Η ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ βασίζεται σε τρεις πυλώνες: συγκέντρωση της ζήτησης αερίου για από κοινού αγορές, βελτιστοποίηση της χρήσης των υποδομών στην ΕΕ για τη στήριξη αλλαγών στα πρότυπα ροής και συντονισμός της προσέγγισης των διεθνών εταίρων.

Η πλατφόρμα επισπεύδει **συμφωνίες με αξιόπιστους και έμπιστους ενεργειακούς εταίρους** με σκοπό τη διαφοροποίηση και τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα. Στις 15 Ιουνίου 2022 συνάφθηκε στο Κάιρο τριμερής συμφωνία μεταξύ της **ΕΕ, της Αιγύπτου και του Ισραήλ** για τη στήριξη των εξαγωγών αερίου από το Ισραήλ στην ΕΕ μέσω τερματικών σταθμών ΥΦΑ της Αιγύπτου. Στις 18 Ιουλίου 2022 η **ΕΕ και το Αζερμπαϊτζάν** υπέγραψαν μνημόνιο συνεννόησης (στο εξής: ΜΣ) για στρατηγική εταιρική σχέση στον τομέα της ενέργειας. Το νέο ΜΣ θα στηρίξει τον διπλασιασμό της δυναμικότητας του νότιου διαδρόμου φυσικού αερίου σε τουλάχιστον 20 δισ. κυβικά μέτρα ετησίως από το 2027, σύμφωνα με το σχέδιο REPowerEU, ενώ παράλληλα θα συνεχίσει να διασφαλίζει ελκυστικές και σταθερές συνθήκες για τον εφοδιασμό της ΕΕ με φυσικό αέριο, αντικατοπτρίζοντας τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα της ενεργειακής εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και του Αζερμπαϊτζάν. Επιπλέον, η ΕΕ έχει εντείνει τον διάλογο για την αύξηση του εφοδιασμού με αέριο με τους αξιόπιστους εταίρους

της, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, της Νορβηγίας και της Αλγερίας. Επίσης, έχει εντείνει τις συζητήσεις με τον Καναδά για τον πιθανό εφοδιασμό μεσοπρόθεσμα.

Στην άμεση **γειτονία** της, η ΕΕ έχει προβεί στο τολμηρό και άνευ προηγουμένου βήμα να στηρίξει τον επείγοντα συγχρονισμό της Ουκρανίας και της Μολδαβίας με το ηπειρωτικό ευρωπαϊκό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, διαφυλάσσοντας έτσι τη σταθερότητα του δικτύου και δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για αμοιβαία επωφελές εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας.

Δεδομένου ότι οι εισροές από εταιρείες στην αγορά αερίου είναι καίριας σημασίας για την επιτυχία αυτού του μηχανισμού, η Επιτροπή συστήνει επίσης **συμβουλευτική ομάδα για τη βιομηχανία**[16]. Η εν λόγω ομάδα θα συμβουλεύει την Επιτροπή σχετικά με την πρακτική εφαρμογή των από κοινού αγορών και τις τεχνικές προδιαγραφές για από κοινού αγορές σύμφωνα με τις ανάγκες της βιομηχανίας. Θα εξετάζει ρυθμίσεις όπως η από κοινού υποβολή προσφορών και η δημιουργία κοινών επιχειρήσεων για την αγορά αερίου.

Η συνεργασία με τη βιομηχανία αποφέρει ήδη αποτελέσματα. Για παράδειγμα, η εφαρμογή του σχεδίου δράσης REPowerEU για το **βιομεθάνιο** έχει επιτύχει σημαντικό ορόσημο με την επίσημη έναρξη της **βιομηχανικής εταιρικής σχέσης για το βιομεθάνιο (BIP)**. Το σχέδιο δράσης θα διευκολύνει την επίτευξη της ετήσιας παραγωγής βιώσιμου βιομεθανίου της ΕΕ ύψους 35 bcm έως το 2030. Η βιομηχανική εταιρική σχέση για το βιομεθάνιο θα στηρίξει την υλοποίηση του σχεδίου δράσης μέσω διαφόρων ειδικών ομάδων, αποτελούμενων από εμπειρογνώμονες από τη βιομηχανία, τις δημόσιες αρχές του πρωτογενούς τομέα, την ακαδημαϊκή κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών.

Επιπλέον, **έχουν συσταθεί πέντε περιφερειακές ομάδες στο πλαίσιο της ενεργειακής πλατφόρμας** με τη συμμετοχή της Επιτροπής, των κρατών μελών και των χωρών της Ενεργειακής Κοινότητας που έχουν προσδιοριστεί. Θα συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση της δυνητικής ζήτησης αερίου, η οποία θα τροφοδοτήσει το σύστημα από κοινού αγορών, μόλις θεσπιστεί.

Η διαφοροποίηση των οδών πρέπει να συνοδεύεται από διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας, για παράδειγμα με την ενίσχυση της ανανεώσιμης ενέργειας, την επιτάχυνση της αξιοποίησης του ανανεώσιμου υδρογόνου, την κλιμάκωση του βιώσιμου βιομεθανίου, τη μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων στους τομείς της βιομηχανίας και των μεταφορών, όπου οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου είναι δύσκολο να μειωθούν, και την επιτάχυνση της αδειοδότησης και της καινοτομίας.

Όσον αφορά τη **χρήση εγχώριων πηγών**, το 2021[17] καταγράφηκε ρεκόρ 36 GW νεοεγκατεστημένης δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές. Με την αύξηση της **ανανεώσιμης ενέργειας, η ΕΕ υποκατέστησε περίπου 164,6 εκατ. ΤΙΠ και 155,6 εκατ. ΤΙΠ ορυκτών καυσίμων** το 2020 και το 2019, αντίστοιχα, σε σύγκριση με το επίπεδο χρήσης ανανεώσιμης ενέργειας το 2005. Τα παραπάνω στοιχεία αντιστοιχούν σε εξοικονόμηση **43,5 δισ. EUR** για την ΕΕ συλλογικά από την αποφυγή της χρήσης ορυκτών καυσίμων το 2019 και **34,6 δισ. EUR** το 2020[18]. Η εξοικονόμηση ορυκτών καυσίμων από την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η οποία θα αυξηθεί σημαντικά όταν επιτευχθεί ο προτεινόμενος στόχος του 45 % όσον αφορά την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές για το 2030, θα επιτρέψει στην ΕΕ να μειώσει σταθερά σε μηδενικό επίπεδο την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα από τη Ρωσία έως το 2027.

[16] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=el&groupID=3865

[17] https://www.iea.org/news/renewable-power-is-set-to-break-another-global-record-in-2022-despite-headwinds-from-higher-costs-and-supply-chain-bottlenecks

[18] https://www.eurobserv-er.org/pdf/20th-annual-overview-barometer/

Οι ιδιαίτερα προηγμένες πολιτικές της ΕΕ για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έχουν λάβει σημαντική ώθηση μετά την έγκριση του REPowerEU, βοηθώντας τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να αναπτυχθούν μαζικά και σε όλους τους τομείς τελικής χρήσης. Από τις πρώτες ενδείξεις προκύπτει ότι **το 2022 θα είναι έτος ρεκόρ για την ευρωπαϊκή αγορά ηλιακών φωτοβολταϊκών**, με ετήσια αύξηση της ανάπτυξης στις μεγαλύτερες αγορές των κρατών μελών της ΕΕ μεταξύ 17 % και 26 %[19]. Συνολικά, το **μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αναμένεται να αυξηθεί από 37 % το 2021[20] σε 69 % το 2030.**

Με το **πρόγραμμα επιτάχυνσης της χρήσης υδρογόνου** που προτείνεται στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης REPowerEU, η Επιτροπή παρείχε εκτίμηση των επενδυτικών αναγκών και του πρόσθετου κόστους, με ιδιαίτερη έμφαση στην αντικατάσταση της χρήσης φυσικού αερίου. Στην ομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Σεπτέμβριο, η πρόεδρος της Επιτροπής ανακοίνωσε την ίδρυση της **Ευρωπαϊκής Τράπεζας Υδρογόνου**. Στόχος της Τράπεζας Υδρογόνου είναι να μετασχηματίσει την αγορά υδρογόνου από εξειδικευμένη αγορά σε αγορά ευρύτερης κλίμακας, επιταχύνοντας την παραγωγή και τη χρήση ανανεώσιμου υδρογόνου και συνδέοντάς τες με την ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών με συντονισμένο τρόπο.

Όσον αφορά τη συμβολή της **πυρηνικής ενέργειας** στην ασφάλεια του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια κατά τα επόμενα έτη, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν εγκαίρως αποφάσεις σχετικά με τις επενδύσεις στη μακροπρόθεσμη λειτουργία των υφιστάμενων πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και τις κατάλληλες βελτιώσεις όσον αφορά την ασφάλεια και την αποδοτικότητα, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Επιπλέον, προκειμένου να συμβάλουν στον **μετριασμό των κινδύνων** σε ορισμένα κράτη μέλη[21] οι οποίοι σχετίζονται με την **ασφάλεια του εφοδιασμού με ρωσικές υπηρεσίες πυρηνικών καυσίμων και κύκλου πυρηνικών καυσίμων**, καθώς και με εξοπλισμό και τεχνολογία, η Επιτροπή και ο Οργανισμός Εφοδιασμού της Ευρατόμ εντείνουν τις προσπάθειές τους σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις αρχές τους για να εξασφαλίσουν τον εφοδιασμό με εναλλακτικά καύσιμα από την ΕΕ και αξιόπιστους διεθνείς εταίρους.

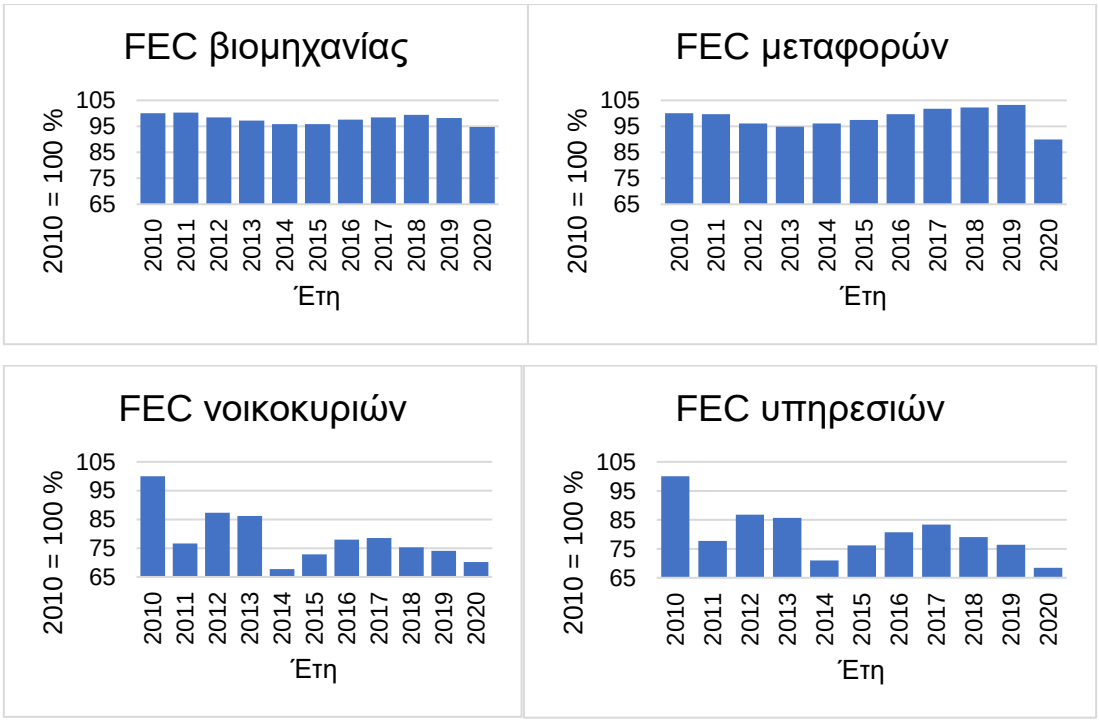
2.3 ΖΗΤΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και η μείωση της ζήτησης ενέργειας είναι καίριας σημασίας για την προστασία από πιθανές διαταραχές του εφοδιασμού και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων και του κόστους τους. Αυτός μπορεί συχνά να είναι ο φθηνότερος, ασφαλέστερος και καθαρότερος τρόπος για να μειώσουμε την εξάρτησή μας από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία, συμβάλλοντας, παράλληλα, στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ατμοσφαιρικών ρύπων και, ως εκ τούτου, στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

[19] Global Market Outlook For Solar Power 2022-2026 (Παγκόσμιες προοπτικές της αγοράς ηλιακής ενέργειας για την περίοδο 2022-2026) — SolarPower Europe

[20] European Electricity Review 2022 | Ember (ember-climate.org)

[21] Από τα 13 κράτη μέλη της ΕΕ που παράγουν πυρηνική ενέργεια, τέσσερα κράτη μέλη εξαρτώνται πλήρως και ένα εν μέρει από τον εφοδιασμό με ρωσικά πυρηνικά καύσιμα. Ορισμένες από τις χώρες αυτές είναι ιδιαίτερα ευάλωτες, καθώς η πυρηνική ενέργεια αντιπροσωπεύει μεγάλο ποσοστό της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (έως και 53,8 %) και η εξάρτησή τους από άλλες ρωσικές πηγές ενέργειας (αέριο, πετρέλαιο) είναι υψηλή.

Γράφημα 2: Μείωση της τελικής κατανάλωσης ενέργειας στη βιομηχανία, στις μεταφορές, στα νοικοκυριά και στις υπηρεσίες. Πηγή: Eurostat, 2022[22].

Τον Μάιο του 2022 η Επιτροπή πρότεινε μια σειρά πρωτοβουλιών, αρχής γενομένης από το **σχέδιο της ΕΕ για την «εξοικονόμηση ενέργειας»**, με σκοπό να καθοδηγήσει τα κράτη μέλη ώστε να σχεδιάσουν τα καλύτερα προσαρμοσμένα μέτρα για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Τον Ιούλιο του 2022, η Επιτροπή πρότεινε επίσης **ένα νέο νομοθετικό εργαλείο** και ένα **ευρωπαϊκό σχέδιο για τη μείωση της ζήτησης αερίου** προκειμένου να μειωθεί η χρήση αερίου στην Ευρώπη κατά 15 % έως την επόμενη άνοιξη, και το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό για τη μείωση της ζήτησης αερίου στις 5 Αυγούστου 2022[23]. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν πλέον μέτρα για τη μείωση της ζήτησης, τα οποία θα ληφθούν υπόψη στην **επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης που αναμένεται στα τέλη Οκτωβρίου του 2022**.

Σύμφωνα με τους στόχους του σχεδίου **REPowerEU** και της δέσμης μέτρων **«Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα», τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μέτρα για την ενθάρρυνση της εξοικονόμησης ενέργειας** στα κτίρια, στη βιομηχανία και στις μεταφορές βραχυπρόθεσμα. Πολλά κράτη μέλη ξεκίνησαν εκστρατείες επικοινωνίας. **Αρκετά κράτη μέλη εφάρμοσαν μέτρα για τον καθορισμό μέγιστων θερμοκρασιών θέρμανσης και ελάχιστων θερμοκρασιών ψύξης** σε συγκεκριμένες κατηγορίες κτιρίων και εξέδωσαν συστάσεις για τη μείωση του ορίου ταχύτητας στους αυτοκινητοδρόμους. Ορισμένα **κράτη μέλη έχουν επίσης θεσπίσει πιο ολοκληρωμένα και διαρθρωτικά μέτρα**, τα οποία θα αποδώσουν ήδη αποτελέσματα κατά την προσεχή

[22] Τα γραφήματα για τα νοικοκυριά και τις υπηρεσίες έχουν διορθωθεί ώστε να ληφθούν υπόψη οι κλιματικές συνθήκες. Ο διορθωτικός συντελεστής για το κλίμα προκύπτει διαιρώντας τις βαθμοημέρες θέρμανσης (στο εξής: HDD) που μετρώνται κάθε έτος με τον μέσο όρο HDD κατά την περίοδο 1980-2004.

[23] https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/08/05/council-adopts-regulation-on-reducing-gas-demand-by-15-this-winter/

χειμερινή περίοδο, **είτε ενισχύοντας τους υφιστάμενους κανονισμούς είτε συμπληρώνοντας τα υφιστάμενα καθεστώτα στήριξης** για τα κτίρια, τη βιομηχανία και τις μεταφορές.

Επιπλέον, **η Επιτροπή πρότεινε έναν αυξημένο στόχο ενεργειακής απόδοσης της ΕΕ για το 2030 κατά 13 % με σκοπό την αύξηση της ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση**. Το 2023 θα δρομολογήσει επίσης έναν ευρωπαϊκό συνασπισμό με τον χρηματοπιστωτικό τομέα για τη χρηματοδότηση της ενεργειακής απόδοσης.

Με το REPowerEU, η Επιτροπή πρότεινε επίσης να **διασφαλιστεί ότι όλα τα νέα κτίρια σχεδιάζονται κατά τρόπον ώστε να βελτιστοποιούν το οικείο δυναμικό παραγωγής ηλιακής ενέργειας** στο πλαίσιο της υπό αναθεώρηση οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΟΕΑΚ). Η εν λόγω αναθεώρηση αποσκοπεί στην **πλήρη απανθρακοποίηση του ευρωπαϊκού κτιριακού δυναμικού έως το 2050**, στη θέσπιση ελάχιστων προτύπων ενεργειακής απόδοσης για την πραγματοποίηση ενεργειακά αποδοτικών ανακαινίσεων κτιρίων, στην αύξηση του ρυθμού ανακαινίσεων έως το 2030, στη σταδιακή κατάργηση της θέρμανσης που βασίζεται σε ορυκτά καύσιμα και στη μεγιστοποίηση του δυναμικού ηλιακής ενέργειας στα κτίρια. Τα μέτρα αυτά θα είναι σημαντικά για τα ευάλωτα νοικοκυριά, και ιδίως στο τρέχον πλαίσιο υψηλών τιμών ενέργειας.

Η επανεξέταση και η επικαιροποίηση των υφιστάμενων κανονισμών για τα συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα αποτελεί το κύριο έργο **του προγράμματος εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και την ενεργειακή επισήμανση[24], με προτεραιότητα τις συσκευές θέρμανσης και ψύξης**. Ταυτόχρονα, είναι υπό εξέλιξη μια φιλόδοξη αναθεώρηση της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό[25].

2.4 ΔΙΚΑΙΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΙΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Δίκαιη μετάβαση και οικονομική προσιτότητα

Το πλαίσιο πολιτικής για την προώθηση της δίκαιης ενεργειακής και κλιματικής μετάβασης στοχεύει σε περιφέρειες, τομείς και επιχειρήσεις με υψηλή ένταση αερίων του θερμοκηπίου ή υψηλή εξάρτηση από την εξόρυξη στερεών ορυκτών καυσίμων. **Οι περιφέρειες εξόρυξης γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου και οι περιφέρειες υψηλής έντασης ανθρακούχων εκπομπών που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης.** Η Επιτροπή σκοπεύει να εγκρίνει όλα τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης έως το τέλος του 2022 και στηρίζει όλες τις περιφέρειες μέσω της πλατφόρμας δίκαιης μετάβασης και της πρωτοβουλίας για τις περιφέρειες εξόρυξης γαιάνθρακα σε μετάβαση. Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα, η οποία εκδόθηκε στις 16 Ιουνίου 2022, παρέχει ένα πρόσθετο κοινό πλαίσιο για ολοκληρωμένες και συνεκτικές πολιτικές για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τις κοινωνικές πολιτικές, ώστε να εξασφαλιστεί ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο, σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Οι **επιπτώσεις των υψηλών και ασταθών τιμών της ενέργειας στους καταναλωτές, στις ΜΜΕ και τις βιομηχανίες** σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ **είναι εξαιρετικά ανησυχητικές**. Μεταξύ 2019 και 2022 κατά μέσο όρο σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, το μερίδιο των ενεργειακών δαπανών[26] αυξήθηκε κατά περισσότερο από ένα τρίτο, ενώ σε ορισμένες χώρες

[24] C/2022/2026 (ΕΕ C 182 της 4.5.2022, σ 1).
[25] https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-ecodesign-sustainable-products-regulation_en
[26] Δεν περιλαμβάνεται το κόστος των καυσίμων κίνησης.

σχεδόν διπλασιάστηκε[27]. **Υπάρχει κίνδυνος μια μεγαλύτερη ομάδα** νοικοκυριών να μην είναι σε θέση να πληρώσει τους λογαριασμούς ενέργειας, με αποτέλεσμα να πληγούν όχι μόνο τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος αλλά και τα νοικοκυριά χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος και ενδεχομένως και άλλα νοικοκυριά σε ορισμένα κράτη μέλη. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο επιδείνωσης μιας κατάστασης ενεργειακής φτώχειας κατά την οποία 35 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ (περίπου το 8 % του πληθυσμού της ΕΕ) δεν ήταν σε θέση να θερμάνουν επαρκώς τα σπίτια τους το 2020. Ως εκ τούτου, έχει καταστεί ακόμα πιο επείγον τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τόσο τα άμεσα όσο και τα «βαθύτερα αίτια» της ενεργειακής φτώχειας, συνδυάζοντας στοχευμένα μέτρα έκτακτης ανάγκης με πιο μακροπρόθεσμες δράσεις, όπως μέτρα ενεργειακής απόδοσης και μειώνοντας τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις της πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια. Τον Μάιο του 2022 η Επιτροπή συγκρότησε ομάδα συντονισμού[28] για την ενεργειακή φτώχεια και τους ευάλωτους καταναλωτές, η οποία θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να ανταλλάξουν εμπειρίες για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

Επιπλέον, οι υψηλές τιμές της ενέργειας επηρεάζουν άνισα τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία, εκτός από τα νοικοκυριά, δημιουργώντας σημαντικά προβλήματα όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα της ενέργειας για ορισμένες επιχειρήσεις και τομείς. Σύμφωνα με το REPowerEU, η τροποποίηση του **προσωρινού πλαισίου κρίσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης** αφορά τη δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων για εναλλαγή καυσίμων. Ειδικότερα, το προσωρινό πλαίσιο κρίσης επεκτείνεται ώστε να καλύπτει μέτρα που επιταχύνουν την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και διευκολύνουν την απανθρακοποίηση των βιομηχανικών διαδικασιών. Αυτό συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη μπορούν να στηρίξουν επενδύσεις στη βιομηχανία, να καταργήσουν σταδιακά τα ορυκτά καύσιμα και να δημιουργήσουν ένα λιγότερο ευμετάβλητο επιχειρηματικό περιβάλλον, μέσω του εξηλεκτρισμού, της ενεργειακής απόδοσης και της μετάβασης στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και υδρογόνου που βασίζεται στην ηλεκτρική ενέργεια.

Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν ευρύ φάσμα **μέτρων στήριξης**, συμπεριλαμβανομένων μέτρων που βασίζονται στην εργαλειοθήκη για τις τιμές της ενέργειας. Μεταξύ άλλων, τα κράτη μέλη παρείχαν άμεση εισοδηματική στήριξη, μειώσεις φόρων, εισφορές και επιστροφές στους λογαριασμούς ενέργειας των καταναλωτών και μέτρα για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης και της επιτόπιας παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Τα κράτη μέλη παρενέβησαν επίσης στις τιμές λιανικής για την ηλεκτρική ενέργεια και το αέριο. Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης REPowerEU του Μαρτίου 2022[29], η **Επιτροπή παρείχε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της κρατικής παρέμβασης στον καθορισμό των τιμών**, για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, διασφαλίζοντας ότι ωφελεί τους καταναλωτές κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης και ενισχύει μακροπρόθεσμα τον ανταγωνισμό προς όφελος των καταναλωτών. Επιπλέον, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση σχετικά με βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις στην αγορά ενέργειας και μακροπρόθεσμες βελτιώσεις στον σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η Επιτροπή παρουσίασε νομοθεσία που επιτρέπει τη ρύθμιση των τιμών λιανικής κάτω του κόστους για τις ΜΜΕ και τα νοικοκυριά. Αυτό συμφωνήθηκε σε πολιτικό επίπεδο κατά την έκτακτη σύνοδο του Συμβουλίου Ενέργειας στις 30 Σεπτεμβρίου.

[27] Ευρωπαϊκή Επιτροπή (υπό έκδοση) Έκθεση του 2022 σχετικά με τις τιμές και το κόστος της ενέργειας.

[28] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=el&groupID=3865

[29] COM(2022) 108 final.

Όσον αφορά **τη διεθνή δέσμευση και προβολή**, η ΕΕ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή της παγκόσμιας δέσμευσης για το μεθάνιο και της εταιρικής σχέσης δίκαιης ενεργειακής μετάβασης με τη Νότια Αφρική, ως συνέχεια των ανακοινώσεων που έγιναν στην COP26.

Βιωσιμότητα

Η περαιτέρω **μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης** είναι επιτακτική ανάγκη για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων που καθορίζονται στο σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση και για την αντιμετώπιση του συνεχιζόμενου υψηλού αριθμού πρόωρων θανάτων που συνδέονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση. **Το REPowerEU,** καθώς και η επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα **παρέχουν την ευκαιρία για περαιτέρω μείωση των εκπομπών ατμοσφαιρικών ρύπων** κατά την προώθηση βελτιώσεων στην ενεργειακή απόδοση και μέσω της στροφής προς μη καύσιμες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ιδίως προς την ηλιακή και την αιολική ενέργεια. Ταυτόχρονα, η διαφοροποίηση του εφοδιασμού και των πηγών ενέργειας, έστω και σε προσωρινή μόνο βάση, ενέχει κινδύνους που συνδέονται με την αυξημένη εξάρτηση από τον γαιάνθρακα και τη βιοενέργεια, κάτι που θα οδηγούσε σε μεγαλύτερη ατμοσφαιρική ρύπανση.

Οι **συνολικές επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα είναι πιθανό να ποικίλλουν γεωγραφικά** και αυτό θα εξεταστεί στην **τρίτη έκθεση «Προοπτικές για καθαρό αέρα»**[30] στο πλαίσιο της ευρύτερης **έκθεσης παρακολούθησης και προοπτικών μηδενικής ρύπανσης**. Η εν λόγω ανάλυση μπορεί να βοηθήσει τα κράτη μέλη στις επιλογές τους όσον αφορά την εφαρμογή, ώστε να αποφευχθεί η υπονόμευση των μακροπρόθεσμων στόχων για τη δημόσια υγεία από βραχυπρόθεσμες ανάγκες.

Συνεχίζονται οι εργασίες για την αναθεώρηση των **οδηγιών για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα**, με σκοπό την ενίσχυση της εναρμόνισης των ευρωπαϊκών προτύπων ποιότητας του αέρα με τις αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για την ποιότητα του αέρα που εγκρίθηκαν από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το 2021, ενώ έως το τέλος του έτους αναμένεται να εκδοθεί νομοθετική πρόταση. Με αυτόν τον τρόπο θα επέλθουν περαιτέρω βελτιώσεις στην ποιότητα του αέρα σε ολόκληρη την ΕΕ και ο στενός συντονισμός σε όλους τους τομείς πολιτικής θα καταστεί περισσότερο αναγκαίος από ποτέ, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι διάφορες πολιτικές αλληλοενισχύονται.

Ενώ η μετάβαση από τις τεχνολογίες ατμοστροβίλων στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές από ηλιακούς και αιολικούς πόρους θα μειώσει τη συνολική κατανάλωση γλυκού νερού, θα υπάρξουν πρόσθετες ανάγκες για γλυκό νερό λόγω της ενισχυμένης σταδιακής ανάπτυξης της παραγωγής ανανεώσιμου υδρογόνου, ιδίως σε τοπικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, κατά την εξέταση της τοποθεσίας για τη σταδιακή ανάπτυξη πρόσθετων δυναμικοτήτων ηλεκτρολυτικών κυψελών είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα.

[30] Αναμένεται να εγκριθεί έως το τέλος του 2022.

3. ΠΡΟΟΔΟΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ — ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ

3.1. Απανθρακοποίηση και εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου

Οι τελευταίες εκθέσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) επιβεβαιώνουν ότι πρέπει να αναληφθεί ταχεία και μετασχηματιστική δράση σε παγκόσμιο επίπεδο προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της συμφωνίας του Παρισιού και να αποφευχθεί η επικίνδυνη κλιματική αλλαγή. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί σταθερά να περιορίσει την υπερθέρμανση του πλανήτη και χαράσσει συγκεκριμένες πολιτικές σύμφωνα με τους στόχους για το 2030 και τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Η ΕΕ θέσπισε επίσης χρηματοδοτικούς μηχανισμούς για τη διασφάλιση μιας βιώσιμης, κοινωνικά δίκαιης και οικονομικά αποδοτικής μετάβασης, και εφαρμόζει μια φιλόδοξη στρατηγική προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Η ΕΕ έχει υπερβεί σημαντικά τον στόχο της μείωσης κατά 20 % των εκπομπών **αερίων του θερμοκηπίου** έως το 2020 σε σύγκριση με το 1990[31]. Οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου[32], εξαιρουμένου του τομέα της χρήσης γης, της αλλαγής χρήσης γης και της δασοπονίας και συμπεριλαμβανομένων των διεθνών αερομεταφορών, μειώθηκαν κατά 32 % στην ΕΕ σε σύγκριση με το έτος αναφοράς 1990: μείωση κατά 1,55 δισεκατομμύρια τόνους ισοδυνάμου CO_2 έως το 2020. Ωστόσο, οι προσωρινές εκτιμήσεις δείχνουν ότι οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ αναμένεται[33] να ανακάμψουν το 2021 σε σύγκριση με το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο του 2020[34], καθώς η οικονομία ανακάμπτει από την πανδημία και οι εξαιρετικά υψηλές τιμές του αερίου έχουν προκαλέσει προσωρινή μετάβαση από το αέριο στον άνθρακα.

Πρόοδος της ευρωπαϊκής δράσης για το κλίμα

Η ΕΕ έχει σημειώσει ουσιαστική πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**. Τον Ιούλιο του 2021 η Επιτροπή πρότεινε μια **ολοκληρωμένη δέσμη νομοθετικών μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια (**που ενισχύθηκε περαιτέρω από το πιο πρόσφατο **σχέδιο REPowerEU),** η οποία τελεί επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ είναι κατάλληλο για τον αυξημένο κλιματικό στόχο της ΕΕ για το 2030. Το 2022 διορίστηκε η **ευρωπαϊκή επιστημονική συμβουλευτική επιτροπή για την κλιματική αλλαγή**, με σκοπό την παροχή ανεξάρτητων επιστημονικών συμβουλών σχετικά με τα μέτρα και τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα. Η Επιτροπή έχει εκδώσει επίσης **κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή** και επικαιροποίησε τα οικεία **μέσα βελτίωσης της νομοθεσίας**, ώστε να διασφαλίσει ότι εφαρμόζει την ίδια προσέγγιση κατά την αξιολόγηση της

[31] https://unfccc.int/sites/default/files/resource/European%20Union-BR4_C_2019_8832_and_SWD_2019_432_2.pdf

[32] Στο πλαίσιο του προγράμματος Copernicus, η υπηρεσία παρακολούθησης της ατμόσφαιρας (CAMS) παρέχει δεδομένα και προϊόντα παρακολούθησης των εκπομπών σε σχεδόν πραγματικό χρόνο, συμβάλλοντας στην αξιολόγηση των μειώσεων των εκπομπών και της απόστασης από τον στόχο σε σχέση με τους κανονισμούς της ΕΕ και τα διεθνή νομικώς δεσμευτικά μέσα πολιτικής (συμφωνία του Παρισιού).

[33] Οι κατά προσέγγιση εκτιμήσεις του 2021 για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου θα δημοσιευθούν από τον ΕΟΠ στα τέλη Οκτωβρίου 2022 και θα αναφέρονται στην έκθεση του ΕΟΠ με τίτλο «Trends and projections in Europe 2022» (Τάσεις και προβλέψεις στην Ευρώπη για το 2022) καθώς και στην έκθεση προόδου της δράσης για το κλίμα.

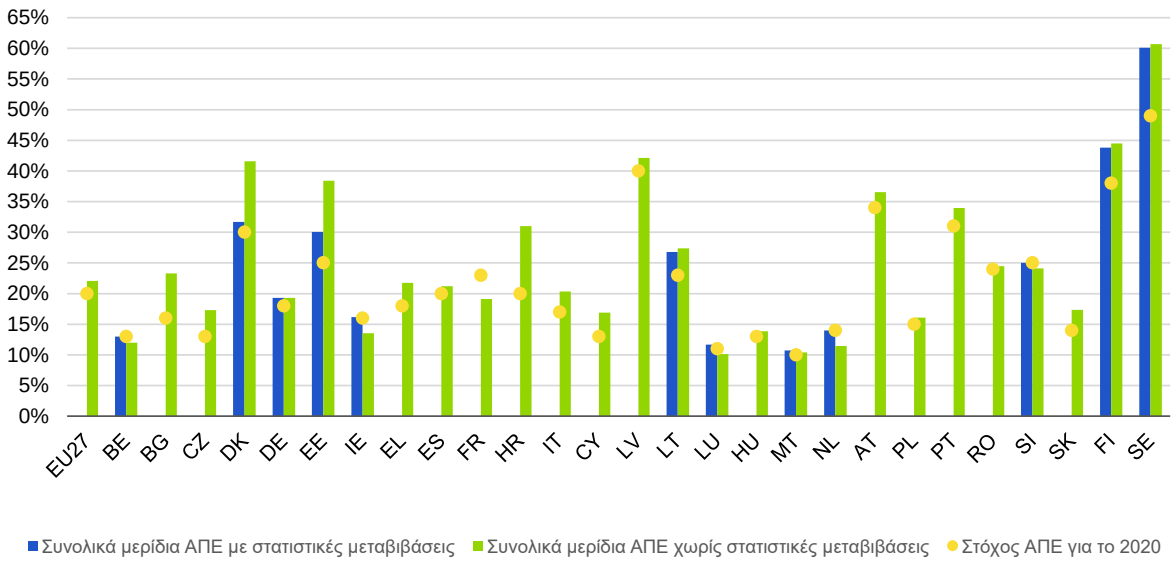
[34] Όπως ορίζεται στην υποβολή της απογραφής αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ για το 2022 στη UNFCCC. Προσωρινά στοιχεία θα παρασχεθούν μαζί με την έκθεση προόδου της δράσης για το κλίμα του 2022, η οποία θα δημοσιευθεί έως τα τέλη Οκτωβρίου 2022.

συμβατότητας των σχεδίων μέτρων με την κλιματική ουδετερότητα και την πρόοδο ως προς την προσαρμογή, όπως ορίζεται στο νομοθέτημα για το κλίμα.

Το 2022 η ΕΕ ενίσχυσε επίσης τη δράση πολιτικής της σε βασικούς τομείς με νομοθετική πρόταση για νέο **κανονισμό για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου** με σκοπό την επίτευξη πρόσθετης σωρευτικής μείωσης των εκπομπών έως το 2050. Μια περαιτέρω νομοθετική πρόταση για την ενίσχυση των **προτύπων εκπομπών CO_2 για τα βαρέα οχήματα** αναμένεται έως το τέλος του 2022.

Ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές

Το 2020 η **ΕΕ κατέγραψε ποσοστό 22,1 % των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας, υπερβαίνοντας το επίπεδο στόχο του 20 %** που είχε οριστεί για το 2020[35]. Το συνολικό μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) αυξήθηκε κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες από το 2019 έως το 2020, χάρη στη χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας λόγω της πανδημίας COVID-19. Τα μερίδια ΑΠΕ το 2020 διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Η Σουηδία κατέγραψε το υψηλότερο μερίδιο το 2020 (60,1 %), ακολουθούμενη από τη Φινλανδία (43,8 %) και τη Λετονία (42,1 %). Λαμβανομένης υπόψη της ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο και των στατιστικών μεταβιβάσεων που έχουν κοινοποιηθεί επί του παρόντος, όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Γαλλία, πέτυχαν τον εθνικό τους στόχο για το 2020[36]. Το Βέλγιο, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες και η Σλοβενία χρησιμοποίησαν στατιστικές μεταβιβάσεις για την επίτευξη του στόχου τους όσον αφορά τις ΑΠΕ, όπως ορίζεται στην οδηγία για τις ΑΠΕ.

Γράφημα 3: Συνολικά μερίδια ΑΠΕ με και χωρίς στατιστικές μεταβιβάσεις έναντι των στόχων ΑΠΕ για το 2020. Πηγή: Eurostat SHARES· οδηγία «RED I»

Με συνεισφορά 37,5 % το 2020, το σχετικό μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι μεγαλύτερο στον τομέα της **ηλεκτρικής ενέργειας**. Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον τομέα της **θέρμανσης και της ψύξης** ανήλθε σε 23,1 % το 2020. Για τον

[35] Με την οδηγία 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

[36] Η Γαλλία κατέγραψε 19,1 %· μη επιτυγχάνοντας τον στόχο της κατά 3,9 ποσοστιαίες μονάδες.

τομέα των **μεταφορών**, τα ποσοστά είναι σχετικά χαμηλότερα και έφθασαν το 10,2 % το 2020. **Η βιοενέργεια** εξακολουθεί να αποτελεί την κύρια ανανεώσιμη πηγή ενέργειας στην ΕΕ, με μερίδιο 58,1 % επί του συνόλου το 2020. Στην Ευρώπη, η βιοενέργεια παραμένει σε μεγάλο βαθμό η κύρια ανανεώσιμη πηγή ενέργειας (περίπου 60 %). Ενόψει της μείωσης των καταβοθρών διοξειδίου του άνθρακα και της ανάγκης διατήρησης της βιοποικιλότητας, η πρόταση της Επιτροπής για αναθεώρηση της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στη δέσμη μέτρων «Fit for 55» ενισχύει τα κριτήρια βιωσιμότητας για τη χρήση βιομάζας για ενέργεια και περιλαμβάνει την υποχρέωση των κρατών μελών να εφαρμόζουν την αρχή της αλυσιδωτής χρήσης στα καθεστώτα στήριξής τους.

Η πρόταση σχετικά με **την αύξηση της συνολικής φιλοδοξίας για τις ΑΠΕ στο 45 %** και την **επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης** συζητείται επί του παρόντος στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ταχεία έγκριση στο πλαίσιο της αναθεώρησης της οδηγίας «RED II» θα αποτελέσει βασικό στοιχείο για την προώθηση της περαιτέρω ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Για την επίτευξη του νέου, υψηλότερου προτεινόμενου στόχου του 45 % από το REPowerEU, θα απαιτηθεί σημαντική αύξηση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η οποία θα πρέπει να αντιστοιχεί σχεδόν στο τριπλάσιο της μέσης ετήσιας αύξησης κατά την τελευταία δεκαετία. Για την απανθρακοποίηση των μεταφορών, τα προηγμένα βιοκαύσιμα[37] μπορούν να συμβάλουν με βιώσιμο τρόπο, μαζί με τα ανανεώσιμα καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης, στην επίτευξη του εν λόγω στόχου. **Η οδηγία «Red II» θέτει ως στόχο το 3,5 % έως το 2030 για το μερίδιο των προηγμένων βιοκαυσίμων**. Από το 2016 η παραγωγή της ΕΕ υπερδιπλασιάστηκε σε 1224 χΤΙΠ το 2020. Επιπλέον, στην αναθεώρηση της οδηγίας «RED II» προτάθηκε επίσης στόχος 2,6 % για τα ανανεώσιμα καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης έως το 2030.

Όσον αφορά τις μεταφορές, η στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα θέτει τα θεμέλια για τον τρόπο με τον οποίο το σύστημα μεταφορών της ΕΕ μπορεί να επιτύχει τον πράσινο μετασχηματισμό του. Έχουν ολοκληρωθεί διάφορες δράσεις της στρατηγικής —η Επιτροπή πρότεινε να ενισχυθεί η παραγωγή και η αξιοποίηση βιώσιμων αεροπορικών και ναυτιλιακών καυσίμων μέσω των πρωτοβουλιών **FuelEU Maritime** και **ReFuelEU Aviation**, καθώς και να αυξηθεί η ανάπτυξη και η χρήση ανανεώσιμων καυσίμων και καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και συναφών υποδομών μέσω του κανονισμού για τις υποδομές εναλλακτικών καυσίμων.

Η επείγουσα και πλήρης μεταφορά της οδηγίας «RED II» του 2018 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο εθνικό δίκαιο είναι καίριας σημασίας για την επιτυχία της ενεργειακής μετάβασης, καθώς θέτει τα θεμέλια για ευρύτερη σταδιακή ανάπτυξη των ΑΠΕ. Η Επιτροπή ελέγχει επί του παρόντος τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και έχει κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει κατά όλων των κρατών μελών, τα οποία βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια.

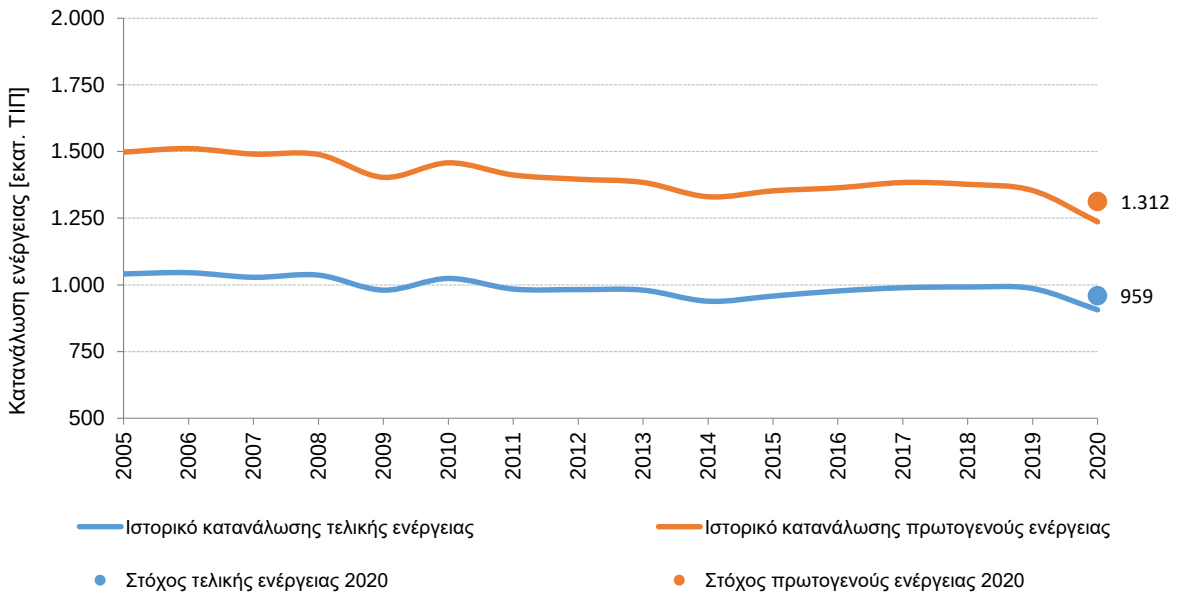
3.2. Ενεργειακή απόδοση

Λαμβανομένης υπόψη της μοναδικής κατάστασης λόγω της νόσου COVID-19, **οι στόχοι για το 2020 τόσο για την κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας όσο και για την τελική κατανάλωση ενέργειας επιτεύχθηκαν από την ΕΕ**. Η κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας στην ΕΕ ανήλθε σε 1236 εκατ. ΤΙΠ, δηλαδή ήταν κατά 5,8 % χαμηλότερη από τον στόχο του 2020. Η κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας μειώθηκε για τρίτο συνεχόμενο έτος και ήταν

[37] Οι πρώτες ύλες περιλαμβάνονται στο παράρτημα IX της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

κατά 8,7 % χαμηλότερη από ό,τι το 2019, φθάνοντας τα 907 εκατ. ΤΙΠ. Η τελική κατανάλωση ενέργειας ήταν κατά 5,4 % χαμηλότερη από τον στόχο του 2020, με μείωση κατά 8 % σε σύγκριση με την τελική κατανάλωση ενέργειας το 2019. Επρόκειτο για το δεύτερο συνεχόμενο έτος μείωσης έπειτα από έξι έτη συνεχούς αύξησης. Όσον αφορά την κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας, όλα τα κράτη μέλη πέτυχαν τις εθνικές συνεισφορές τους για το 2020, εκτός από το Βέλγιο, τη Βουλγαρία και την Πολωνία. Όσον αφορά την τελική κατανάλωση ενέργειας, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Γερμανία, η Λιθουανία, η Αυστρία και η Σουηδία δεν πέτυχαν τις εθνικές συνεισφορές τους.

Όσον αφορά το άρθρο 7 της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση, η σωρευτική εξοικονόμηση ενέργειας κατά την περίοδο 2014-2020, η οποία ήταν διαθέσιμη από 24 κράτη μέλη, ανήλθε σε 197,5 εκατ. ΤΙΠ, ποσό που ισοδυναμεί με το 103 % του αθροίσματος των σωρευτικών υποχρεώσεων εξοικονόμησης ενέργειας στην τελική χρήση για την περίοδο 2014-2020 (191,7 εκατ. ΤΙΠ) — και το 97,5 % (202,5 εκατ. ΤΙΠ) για τα 27 κράτη μέλη. Ανάλογα με τα τελικά επιτεύγματα των τριών κρατών μελών που λείπουν, θα μπορούσε αθροιστικά να επιτευχθεί η σωρευτική εξοικονόμηση που απαιτείται για τα 27 κράτη μέλη. Από τα 24 κράτη μέλη που υπέβαλαν πλήρη στοιχεία σχετικά με την τελική τους επίτευξη, 14 κράτη μέλη εκπλήρωσαν την αντίστοιχη υποχρέωση εξοικονόμησης ενέργειας, ενώ δέκα κράτη μέλη δεν εκπλήρωσαν την υποχρέωσή τους για εξοικονόμηση ενέργειας.

Γράφημα 4: Εξέλιξη της κατανάλωσης τελικής ενέργειας και της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας της ΕΕ από το 2005 έως το 2020 (οι τελείες αντιπροσωπεύουν τους στόχους ενεργειακής απόδοσης της ΕΕ για το 2020). Πηγή: Eurostat, JRC, 2022.

Η ενεργειακή κατανάλωση το 2020 επηρεάστηκε αναμφίβολα από την πανδημία COVID-19. Η εν λόγω έκτακτη κατάσταση οδήγησε σε ελαφρά αύξηση της ενεργειακής κατανάλωσης στον οικιστικό τομέα λόγω του αυξημένου χρόνου που περνούν οι άνθρωποι στο σπίτι (απαγόρευση της κυκλοφορίας και τηλεργασία) και της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας στους τομείς των μεταφορών, της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Στον τομέα των μεταφορών σημειώθηκε η πιο έντονη μείωση της κατανάλωσης λόγω της κατακόρυφης

μείωσης της δραστηριότητας, κυρίως λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

Κατά την περίοδο από το 2005 έως το 2020 η ενεργειακή κατανάλωση στην ΕΕ ακολούθησε γενική πτωτική τάση, όπως φαίνεται στο γράφημα 4**.** Η μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης συνοδεύτηκε από συνολική μείωση της έντασης ενέργειας και της κατά κεφαλήν κατανάλωσης ενέργειας, γεγονός που αντικατοπτρίζει πιθανή αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Όσον αφορά την πρόοδο ως προς την επίτευξη των στόχων για το 2030, η κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας της ΕΕ ήταν κατά 7,2 % υψηλότερη (και η τελική κατανάλωση ενέργειας ήταν κατά 9,6 % υψηλότερη) από τα επίπεδα των στόχων ενεργειακής κατανάλωσης για το 2030. Αυτό αντιπροσωπεύει **μείωση κατά 32,5 % σε σύγκριση με το βασικό σενάριο αναφοράς του 2007**. Ωστόσο, απαιτούνται πολύ περισσότερες προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί διαρθρωτική μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης και να επιτευχθεί ο νέος στόχος του 13 % που προτείνεται στο REPowerEU.

Κτίρια και προϊόντα

Αρκετές δράσεις στο πλαίσιο του **σχεδίου δράσης «Κύμα ανακαινίσεων»** έχουν ήδη ολοκληρωθεί ή έχουν προχωρήσει σημαντικά με στόχο **τουλάχιστον τον διπλασιασμό του ετήσιου ρυθμού ενεργειακών ανακαινίσεων των κτιρίων έως το 2030** και την προώθηση βαθύτερων ενεργειακών ανακαινίσεων.

Τα κράτη μέλη έχουν υποβάλει **τις εθνικές μακροπρόθεσμες στρατηγικές ανακαίνισης**, με συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, την προώθηση συμβουλευτικών εργαλείων, όπως υπηρεσίες μίας στάσης, την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων και την καλύτερη ενημέρωση[38]. Από τις αρχές του 2021 η **σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας κατέστη ο επίσημος κανόνας για τα νέα κτίρια στην ΕΕ**.

Η δημοσίευση της επίσημης **ανακοίνωσης σχετικά με το νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους**[39] σηματοδότησε τη μετάβαση από το στάδιο του από κοινού σχεδιασμού στην υλοποίηση της πρωτοβουλίας Μπάουχαους και εισήγαγε δραστηριότητες που θα στηρίξουν περαιτέρω τους στόχους του. Ένα από τα βασικά μέσα είναι το **εργαστήριο του νέου ευρωπαϊκού Μπάουχαους** που αποσκοπεί στη σύνδεση των ατόμων με σκοπό την υλοποίηση συγκεκριμένων και απτών έργων. Από τον Απρίλιο του 2022 οκτώ μέτρα έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή στο πλαίσιο αυτό, συμπεριλαμβανομένης της **στρατηγικής επισήμανσης του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους**, των χρηματοδοτικών προγραμμάτων, της εκπαίδευσης και των κανονιστικών ρυθμίσεων.

Ο οικολογικός σχεδιασμός και η ενεργειακή επισήμανση συμβάλλουν με καίριο τρόπο ολοένα και περισσότερο στους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της δέσμης «Fit for 55», ενώ συνδράμουν επίσης τους καταναλωτές που έρχονται αντιμέτωποι με υψηλές τιμές ενέργειας και των οποίων οι λογαριασμοί θα ήταν πολύ υψηλότεροι σε διαφορετική περίπτωση. **Η συνολική εκτιμώμενη εξοικονόμηση ενέργειας που επιφέρουν όλα τα μέτρα οικολογικού σχεδιασμού και ενεργειακής επισήμανσης ανήλθε σε 1 037 TWh/έτος (ή 89 εκατ. ΤΙΠ/έτος) το 2020, ποσό που αντιστοιχεί στο 7,2 % της συνολικής κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας στην ΕΕ το 2020**. Σε σύγκριση με την

[38] Με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή εκπόνησε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της στο οποίο αναλύονται οι εθνικές μακροπρόθεσμες στρατηγικές ανακαίνισης στα κράτη μέλη. https://energy.ec.europa.eu/system/files/2021-12/swd-on-national-long-term-renovation-strategies.pdf

[39] https://new-european-bauhaus.europa.eu/about/about-initiative_en

εκτίμηση για το 2020 που δημοσιεύθηκε στην τελευταία έκδοση της λογιστικής έκθεσης για τις επιπτώσεις του οικολογικού σχεδιασμού[40] (60 δισ. EUR), η μείωση των καταναλωτικών δαπανών εκτιμάται ότι σχεδόν διπλασιάστηκε το 2021 (υπερβαίνοντας τα 120 δισ. EUR) και μπορεί κάλλιστα να είναι ακόμα υψηλότερη το 2022[41]. Στις 30 Μαρτίου 2022 η Επιτροπή θέσπισε επικαιροποιημένο πρόγραμμα εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και την ενεργειακή επισήμανση των συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων[42], η εφαρμογή του οποίου αντιπροσωπεύει σημαντικό δυναμικό εξοικονόμησης κατά τα επόμενα έτη.

3.3. Ενεργειακή ασφάλεια

Παρά τις εξαιρετικές προκλήσεις, η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρώπης υπήρξε ισχυρή χάρη στην ανθεκτικότητα του υφιστάμενου πλαισίου, την ενισχυμένη ετοιμότητα με βάση πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, την άμεση στήριξη της πολιτικής κατά το τελευταίο έτος και την ισχυρή προσέγγιση των διεθνών μας εταίρων. Ο κανονισμός ΔΕΔ-Ε έχει συμβάλει σημαντικά σ' αυτήν την ισχυρή ασφάλεια εφοδιασμού μέσω της διασύνδεσης των ενεργειακών συστημάτων των κρατών μελών μέσω έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ).

Η ΕΕ **προετοιμάζεται για διάφορα πιθανά σενάρια διαταραχής**, προβαίνοντας σε συνολική επισκόπηση της ετοιμότητας και θεσπίζοντας μέτρα σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο για την ενίσχυση της ετοιμότητας και της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού. Σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς, η **περιφερειακή συνεργασία και αλληλεγγύη θα παραμείνουν παράγοντες ουσιαστικής σημασίας για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας της ΕΕ** και της δυνατότητας ροών και πρόσβασης σε διασυνοριακό επίπεδο στην αποθήκευση σε όλες τις περιπτώσεις. Στο πλαίσιο αυτό, οι ομάδες υψηλού επιπέδου, στο πλαίσιο του κανονισμού ΔΕΔ-Ε, συντονίζουν στρατηγικά και επιβλέπουν την από κοινού υλοποίηση διασυνοριακών έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ).

Οι τομεακές **ευρωπαϊκές ομάδες συντονισμού** (για την ηλεκτρική ενέργεια, το αέριο και το πετρέλαιο) συνέρχονται τακτικά και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην παρακολούθηση της ασφάλειας του εφοδιασμού, στην ανταλλαγή πληροφοριών και στον συντονισμό μέτρων, ώστε να είναι έτοιμες για όλα τα πιθανά σενάρια.

Όσον αφορά την εφαρμογή των **κανόνων για την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο**[43], όλα τα κράτη μέλη έχουν θέσει σε εφαρμογή εθνικά σχέδια έκτακτης ανάγκης για την πρόληψη ή τον μετριασμό των επιπτώσεων των διακοπών εφοδιασμού με αέριο. Τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει πρόοδο όσον αφορά τη σύναψη διμερών ρυθμίσεων αλληλεγγύης. Στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, η εφαρμογή του **κανονισμού σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων**[44] έχει αποδώσει την πρώτη δέσμη εθνικών σχεδίων ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων. Όσον αφορά την ασφάλεια του **εφοδιασμού με πετρέλαιο**[45], 18 κράτη μέλη (συμπεριλαμβανομένων δύο κρατών μελών που δεν είναι μέλη του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας) συμμετείχαν σε συλλογική δράση που δρομολογήθηκε

[40] https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/568cac02-5191-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en

[41] Βλ. τμήμα 6 του εγγράφου SWD(2022) 0101 final

[42] C/2022/2026 (ΕΕ C 182 της 4.5.2022, σ 1).

[43] Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1938 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο και με την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 994/2010.

[44] Κανονισμός (ΕΕ) 2019/941 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας.

[45] Οδηγία 2009/119/ΕΚ του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2009, σχετικά με υποχρέωση διατήρησης ενός ελάχιστου επιπέδου αποθεμάτων αργού πετρελαίου ή/και προϊόντων πετρελαίου από τα κράτη μέλη.

από τον Οργανισμό την 1η Μαρτίου και την 1η Απριλίου, με σκοπό να καταστούν διαθέσιμα τα αποθέματα πετρελαίου έκτακτης ανάγκης. Τον Ιούνιο η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση[46] προς τα κράτη μέλη να μην επαναπληρώσουν τα αποθέματα έκτακτης ανάγκης στο επίπεδο που απαιτείται από την οδηγία για τα αποθέματα πετρελαίου τουλάχιστον έως την 1η Νοεμβρίου, ώστε να αποφευχθεί η άσκηση πρόσθετης πίεσης στην αγορά πετρελαίου.

Το μελλοντικό ενεργειακό σύστημα θα απαιτήσει περισσότερα εργαλεία ευελιξίας, όπως η απόκριση της ζήτησης ή η αποθήκευση ενέργειας. Η Επιτροπή εργάζεται για τον προσδιορισμό βασικών δράσεων της ΕΕ για τη στήριξη της ανάπτυξης ανθεκτικής στις μελλοντικές εξελίξεις **αποθήκευσης ενέργειας** ως βασικού εργαλείου ευελιξίας.

Σε συνέχεια της μελέτης[47] που δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο του 2021, η Επιτροπή παρακολουθεί στενά τα πιθανά σημεία συμφόρησης στις **αλυσίδες εφοδιασμού πρώτων υλών** για ενεργειακές τεχνολογίες που είναι ζωτικής σημασίας για την ενεργειακή ασφάλεια και τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας.

3.4. Εσωτερική αγορά ενέργειας

Στο πλαίσιο της δραματικής αύξησης των τιμών ενέργειας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέθεσε στον **Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (στο εξής: ACER)** να αξιολογήσει τα **οφέλη και τα μειονεκτήματα του υφιστάμενου σχεδιασμού της αγοράς χονδρικής ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ.** Τον Απρίλιο του 2022[48] ο **ACER κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η τρέχουσα ενεργειακή κρίση αποτελεί ουσιαστικά κλυδωνισμό των τιμών του αερίου,** ο οποίος επηρεάζει επίσης τις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο ACER κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι, κατά την τελευταία δεκαετία, το **διασυνοριακό εμπόριο και οι σημαντικές προσπάθειες που καταβλήθηκαν για περαιτέρω ενοποίηση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη έχουν αποφέρει σημαντικά οφέλη για τους καταναλωτές**. Τα εν λόγω οφέλη εκτιμάται ότι ανέρχονται σε περίπου 34 δισ. EUR ετησίως και οφείλονται στη διευκόλυνση του διασυνοριακού εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και τη βελτίωση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε μια ευρύτερη γεωγραφική περιοχή. Στην έκθεση του ACER επισημαίνεται ότι τα οφέλη αυτά έχουν υλοποιηθεί ακόμα και στην τρέχουσα κρίση, στο πλαίσιο της οποίας η ολοκληρωμένη αγορά μάς έχει βοηθήσει να αποφύγουμε τον περιορισμό της ηλεκτρικής ενέργειας ή τις διακοπές ρεύματος σε ορισμένες περιοχές.

Η **σύζευξη των αγορών**, που συνεπάγεται ότι η ηλεκτρική ενέργεια και η δυναμικότητα των γραμμών διασύνδεσης για τη μεταφορά της μπορούν εύκολα να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε μια κοινή πλατφόρμα συναλλαγών της ΕΕ, έχει βελτιωθεί περαιτέρω, τόσο στην αγορά επόμενης ημέρας όσο και στην ενδοημερήσια αγορά. Η σύζευξη των αγορών επόμενης ημέρας έχει επεκταθεί με επιτυχία σε όλα τα σύνορα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Για την περαιτέρω βελτιστοποίηση της χρήσης των γραμμών διασύνδεσης, η Επιτροπή εργάζεται για την επέκταση της σύζευξης των αγορών στην Ενεργειακή Κοινότητα.

---

[46] Σύσταση (ΕΕ) 2022/867 της Επιτροπής, της 1ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη διάθεση πετρελαϊκών αποθεμάτων έκτακτης ανάγκης από τα κράτη μέλη μετά την εισβολή στην Ουκρανία (ΕΕ L 151 της 2.6.2022, σ. 72).

[47] Study on the resilience of critical supply chains for energy security and clean energy transition during and after the COVID-19 crisis (Μελέτη σχετικά με την ανθεκτικότητα των αλυσίδων εφοδιασμού κρίσιμης σημασίας για την ασφάλεια εφοδιασμού και τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας κατά τη διάρκεια και μετά την κρίση λόγω της νόσου COVID-19) ISBN 978-92-76-38453-3.

[48] https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale

Στο πλαίσιο της δραματικής αύξησης των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας, η Επιτροπή έχει δημοσιεύσει ανακοίνωση σχετικά με **τις βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις στην αγορά και τις μακροπρόθεσμες βελτιώσεις στον σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας**[49]. Η Επιτροπή, αναγνωρίζοντας ότι ενδέχεται να υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω βελτιστοποίηση της λειτουργίας του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, έχει δρομολογήσει διαδικασία εκτίμησης των επιπτώσεων και εξετάζει πιθανές βελτιώσεις με τα κράτη μέλη. Είναι αναγκαίο να αναπτυχθούν πιο ανθεκτικές και αποτελεσματικές μακροπρόθεσμες αγορές, τόσο για την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης όσο και για την καλύτερη προστασία των καταναλωτών και των μικρών επιχειρήσεων από την αστάθεια των τιμών. Η διαδικασία αυτή θα χρησιμοποιηθεί επίσης για την αξιολόγηση του πλαισίου του κανονισμού REMIT[50], με σκοπό τον αποτελεσματικότερο μετριασμό των κινδύνων κατάχρησης της αγοράς με τη βελτίωση της διαφάνειας και της ποιότητας των δεδομένων της αγοράς και τη διασφάλιση καλύτερης επιβολής σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων.

Οι προσπάθειες βελτιστοποίησης της λειτουργίας του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας δεν θα πρέπει να επιβραδύνουν τις προσπάθειες για την εφαρμογή του υφιστάμενου πλαισίου[51]. Σε αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνεται η βελτίωση των δικαιωμάτων των καταναλωτών· προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου σύμφωνα με τον οποίο το 2025 τουλάχιστον το 70 % της δυναμικότητας των γραμμών διασύνδεσης θα είναι διαθέσιμο για εμπόριο· διάρθρωση της αγοράς έτσι ώστε να παρέχει τα κατάλληλα μηνύματα σχετικά με τους τομείς στους οποίους απαιτούνται επενδύσεις· ο εντοπισμός και η εξάλειψη των ρυθμιστικών στρεβλώσεων και αδυναμιών της αγοράς, καθώς και η προώθηση της απόκρισης από την πλευρά της ζήτησης και της αποθήκευσης.

Για να μειωθεί η ανάγκη για **μηχανισμούς δυναμικότητας**, πρέπει να αξιοποιηθεί καλύτερα το τεράστιο δυναμικό ευελιξίας από την πλευρά της ζήτησης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κάλεσε τον ACER να πραγματοποιήσει προπαρασκευαστικές εργασίες για την ανάπτυξη **κώδικα δικτύου σχετικά με την ευελιξία από την πλευρά της ζήτησης**.

Στην τρέχουσα γεωπολιτική κατάσταση, **η ρευστή και ανταγωνιστική εσωτερική αγορά αερίου έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση αερίου στην Ευρώπη**. Διαπιστώνουμε επίσης επί του παρόντος τη ροή αερίου από τη Δυτική προς την Ανατολική Ευρώπη με τη μέγιστη δυναμικότητα, κάτι που καταδεικνύει ότι τα μηνύματα όσον αφορά τις τιμές και οι ολοένα και πιο διασυνδεδεμένες αγορές αερίου που έχει αναπτύξει η Ευρώπη την τελευταία δεκαετία συμβάλλουν στη διανομή του εφοδιασμού με αέριο εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη.

3.5. Έρευνα και καινοτομία και ανταγωνιστικότητα

Η ΕΕ αντιμετωπίζει **τεχνολογικές και μη τεχνολογικές προκλήσεις που σχετίζονται με τις υψηλές τιμές ενέργειας, τις διαταραχές της αλυσίδας εφοδιασμού πρώτων υλών κρίσιμης σημασίας, την καταπόνηση των φυσικών πόρων (π.χ. εδαφικών και υδάτινων) και τις ελλείψεις σε δεξιότητες**. Δεδομένου ότι οι μισές από τις 30 πρώτες ύλες κρίσιμης σημασίας που καταγράφονται από την ΕΕ εισάγονται σε ποσοστό άνω του 80 % ως προς τον όγκο, η αύξηση των τιμών[52] επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας. Πάνω από το 70 % των επιχειρήσεων της ΕΕ που ασχολούνται με την κατασκευή του εξοπλισμού έχουν αντιμετωπίσει ελλείψεις πρώτων υλών το 2022, ενώ το 30 % έχουν

[49] COM(2022) 236 final της 18 Μαΐου 2022.
[50] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1227/2011 για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας.
[51] Ιδίως του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944.
[52] Οι τιμές του λιθίου και του κοβαλτίου υπερδιπλασιάστηκαν το 2021.

επίσης αντιμετωπίσει ελλείψεις εργατικού δυναμικού το 2022. Οι τάσεις αυτές καταδεικνύουν τον αυξανόμενο κίνδυνο διαταραχών στην αλυσίδα εφοδιασμού καθαρής ενέργειας.

Για να καταστεί **ανταγωνιστικότερος ο τομέας της καθαρής ενέργειας της ΕΕ**, η ΕΕ θα πρέπει να εξασφαλίσει τον εφοδιασμό και να δημιουργήσει στρατηγικά αποθέματα όπου ο εφοδιασμός κινδυνεύει. Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή ανακοίνωσε ευρωπαϊκή πράξη για τις πρώτες ύλες κρίσιμης σημασίας[53], η οποία θα προσδιορίζει επίσης στρατηγικά έργα σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού (εξόρυξη, διύλιση, επεξεργασία και ανακύκλωση), και θα διασφαλίζει ότι τα έργα αυτά προσελκύουν ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις.

Η μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από πρώτες ύλες, η καταβολή περισσότερων προσπαθειών για την κυκλική οικονομία και η αντιμετώπιση της έλλειψης ειδικευμένου εργατικού δυναμικού θα διαμορφώσουν το πιο ανθεκτικό, ανεξάρτητο, ασφαλές και οικονομικά προσιτό ενεργειακό σύστημα που απαιτείται για την υλοποίηση του σχεδίου REPowerEU. Δεδομένου ότι περίπου το ήμισυ των μειώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που αναμένονται έως το 2050 απαιτούν τεχνολογίες που δεν είναι ακόμη έτοιμες για την αγορά[54], **οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας** είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Η ΕΕ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της έρευνας στον τομέα της καθαρής ενέργειας. Ωστόσο, **απαιτούνται περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας**, καθώς και δραστηριότητες κλιμάκωσης και εγκατάστασης. Το 2022 η ΕΕ επιβεβαίωσε την **ηγετική της θέση όσον αφορά την έρευνα και καινοτομία στον παγκόσμιο τομέα της αιολικής ενέργειας**, καθώς και τη θέση της ως μίας από τις μεγαλύτερες αγορές **φωτοβολταϊκών**, όπου ο ανταγωνισμός παραμένει έντονος σε πολλά τμήματα της αξιακής αλυσίδας. Η ΕΕ βρίσκεται επίσης σε κρίσιμη καμπή όσον αφορά διάφορες τεχνολογίες. Για παράδειγμα, στον τομέα των **αντλιών θερμότητας** θα πρέπει να επιταχυνθεί ο ήδη ταχέως αναπτυσσόμενος ρυθμός εγκατάστασης και οι προμηθευτές της ΕΕ θα πρέπει να αυξήσουν την παραγωγή τους. Όσον αφορά τους **συσσωρευτές**, παρά τις υπό εξέλιξη πρωτοβουλίες[55], η έλλειψη εγχώριων πρώτων υλών στην ΕΕ και η παραγωγή προηγμένων υλικών αποτελούν πρόκληση για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Παρόλο που η ΕΕ μπορεί να βασιστεί στην ισχυρή ολοκληρωμένη προσέγγισή της για την προσέλκυση ζήτησης και προσφοράς, η αύξηση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας και η εξάρτηση από πρώτες ύλες κρίσιμης σημασίας αποτελούν επίσης σημαντικές προκλήσεις για την **παραγωγή υδρογόνου στην ΕΕ μέσω ηλεκτρόλυσης**.

Ένα **ισχυρότερο οικοσύστημα έρευνας και καινοτομίας** που υποστηρίζεται από τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, η **ενισχυμένη συνεργασία** μεταξύ των κρατών μελών[45] και η συνεχής **παρακολούθηση των εθνικών δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας** είναι καίριας σημασίας για τον καθορισμό μιας επιτυχημένης πορείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας, τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ έρευνας και καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά, την αξιοποίηση των ευκαιριών των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας της ΕΕ και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ.

[53] Όπως ανακοινώθηκε στην ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης το 2022 της 14ης Σεπτεμβρίου 2022.

[54] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας, Research and innovation to REPower the EU, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022, https://data.europa.eu/doi/10.2777/74947.

[55] Π.χ. η ευρωπαϊκή συμμαχία για τους συσσωρευτές και τα σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (IPCEI).

4. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟ REPOWEREU, ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΕ ΚΑΘΑΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

4.1. Κύριες επενδυτικές ανάγκες και διαθέσιμη χρηματοδότηση της ΕΕ για το REPowerEU

Σύμφωνα με την **ανάλυση της Επιτροπής όσον αφορά τις επενδυτικές ανάγκες**[56], για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων μείωσης της εξάρτησης από τις ρωσικές εισαγωγές ορυκτών καυσίμων θα χρειαστούν 300 δισ. EUR, από τώρα έως το 2030. Οι επενδύσεις αυτές πρέπει να συμπληρώσουν τις προτάσεις «Fit-for-55» και να συμπεριλάβουν[57]: ηλιακά φωτοβολταϊκά και αιολική ενέργεια (86 δισ. EUR), ανανεώσιμο υδρογόνο (27 δισ. EUR), ενεργειακή απόδοση και αντλίες θερμότητας (56 δισ. EUR), προσαρμογή της βιομηχανίας στη χρήση λιγότερων ορυκτών καυσίμων (41 δισ. EUR), αύξηση της παραγωγής βιομεθανίου (37 δισ. EUR), επενδύσεις στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας για αύξηση του εξηλεκτρισμού (29 δισ. EUR), επενδύσεις σε νέες υποδομές ΥΦΑ και διαδρόμους αγωγών αερίου (10 δισ. EUR) και υποδομές πετρελαίου που είναι αναγκαίες για την ασφάλεια του εφοδιασμού με πετρέλαιο (1,5-2 δισ. EUR).

Ο **μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ) θα διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στην αντιμετώπιση αυτών των αναγκών** μέσω διαφόρων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαίων για το REPowerEU, στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ). Τόσο το REPowerEU όσο και τα κεφάλαια για το REPowerEU στα εθνικά ΣΑΑ θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζονται στην επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) (που θα υποβληθούν έως τα μέσα του 2023). Η Επιτροπή θα παράσχει καθοδήγηση σχετικά με τις επικαιροποιήσεις αυτές. Η Επιτροπή πρότεινε πρόσθετα κονδύλια για τον ΜΑΑ και έχει ξεκινήσει διμερείς συζητήσεις με τα κράτη μέλη για τον προσδιορισμό μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα μπορούσαν δυνητικά να είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο των νέων κεφαλαίων για το REPowerEU.

Κατά την προετοιμασία των κεφαλαίων τους για το REPowerEU, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις **ειδικές ανά χώρα συστάσεις που προσδιορίστηκαν κατά τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου**, οι οποίες περιλάμβαναν φέτος **ειδικές ανά χώρα συστάσεις για την ενέργεια** που εστιάζουν, ιδίως, σε πρόσθετες ανάγκες μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που σχετίζονται με την ανάγκη μείωσης των ενεργειακών εξαρτήσεων και επιτάχυνσης της ενεργειακής μετάβασης. Το πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην παρακολούθηση των μέτρων REPowerEU. Οι στόχοι του REPowerEU υποστηρίζονται από τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας και θα χρηματοδοτούνται επίσης από άλλα προγράμματα της ΕΕ και θα υποστηρίζονται μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών της ΕΕ (βλ. τμήμα 4.2). Η χρηματοδότηση της ΕΕ συμπληρώνει άλλη διαθέσιμη δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση, η οποία θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στην υλοποίηση των επενδύσεων που απαιτούνται για το REPowerEU.

4.2. Χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας

Η στήριξη της ΕΕ για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας παρέχεται μέσω διαφόρων **προγραμμάτων**:

[56] SWD(2022) 230 final της 18ης Μαΐου 2022.
[57] Εκτιμώμενες αξίες που προκύπτουν από τη μοντελοποίηση της ανάλυσης επενδυτικών αναγκών.

- **Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας**: οι επενδύσεις που σχετίζονται με το κλίμα στα 26 εγκεκριμένα ΣΑΑ[58] ανέρχονται σε περίπου 200 δισ. EUR[59], υπερβαίνοντας την υποχρέωση του 37 % που ορίζεται στον κανονισμό ΜΑΑ[60]. Το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων για τις επενδύσεις για το κλίμα προορίζεται για μέτρα καθαρής ενέργειας, ενεργειακής απόδοσης και ανακαίνισης κτιρίων (περίπου 88 δισ. EUR). Ένα άλλο σημαντικό μέρος είναι αφιερωμένο στις βιώσιμες μεταφορές (περίπου 70 δισ. EUR). Περίπου 10 δισ. EUR διατίθενται για ανανεώσιμο υδρογόνο και υδρογόνο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.
- **Η πολιτική συνοχής** παρέχει επίσης σημαντική στήριξη στην ενεργειακή απόδοση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις ενεργειακές υποδομές. Κατά την περίοδο 2014-20 διατέθηκαν 27,5 δισ. EUR για επενδύσεις που αναγνωρίστηκαν ως προτεραιότητα στο πλαίσιο του REPowerEU. Για την περίοδο 2021-27 η Επιτροπή αναμένει από τα κράτη μέλη να διαθέσουν επιπλέον 34-36 δισ. EUR σε αυτού του είδους τις προτεραιότητες. Τον Ιούνιο του 2022 εκπονήθηκε από κοινού με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) ένα νέο μοντέλο χρηματοδοτικού μέσου για τη στήριξη του REPowerEU.
- **Πρόγραμμα InvestEU**: Έως τον Ιούλιο του 2022 είχαν ήδη διατεθεί περίπου 1,6 δισ. EUR από την εγγύηση της ΕΕ στο πλαίσιο του «σκέλους βιώσιμων υποδομών», μεταξύ άλλων για επενδύσεις σε ηλιακά φωτοβολταϊκά, αιολική ενέργεια και ενεργειακή απόδοση. Βασικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU καλύπτουν τους τομείς της ενεργειακής απόδοσης και του υδρογόνου:
  - Από το 2011 το μέσο ELENA στηρίζει την ανάπτυξη έργων ενεργειακής απόδοσης και καθαρής κινητικότητας. Με συντελεστή μόχλευσης 33, έχει εντυπωσιακή ικανότητα προσέλκυσης ιδιωτικής χρηματοδότησης. Το 2021 διατέθηκαν 35,8 εκατ. EUR για 18 νέα έργα. Τα μέτρα αυτά αναμένεται να αποφέρουν εξοικονόμηση ενέργειας περίπου 500 GWh ετησίως.
  - Η Επιτροπή συνεργάζεται με την ΕΤΕπ για την ανάπτυξη ενός συμβουλευτικού μηχανισμού στήριξης των έργων συμφωνιών αγοράς ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, μεταξύ άλλων για τη στήριξη της αξιοποίησης του υδρογόνου και του εξηλεκτρισμού σε βιομηχανικούς τομείς.
- Το **πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων Ευρώπη»** διέθεσε 15 δισ. EUR για τη στήριξη της έρευνας και καινοτομίας στις τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, τον εξηλεκτρισμό της θέρμανσης και της ψύξης και την ψηφιοποίηση του ενεργειακού συστήματος.
- Ο **ΜΣΕ για την ενέργεια** χρηματοδοτεί την καλύτερη διασύνδεση των ενεργειακών δικτύων προς μια ενιαία αγορά ενέργειας της ΕΕ και τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Από το 2014 ο ΜΣΕ για την ενέργεια έχει στηρίξει 154 έργα συνολικού ύψους 5,7 δισ. EUR. Τον Μάρτιο του 2022 η Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ΜΣΕ για διασυνοριακά έργα στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τον Μάιο του 2022 η Επιτροπή δημοσίευσε νέα πρόσκληση υποβολής προτάσεων για βασικά διασυνοριακά έργα ενεργειακών υποδομών, για έργα που περιλαμβάνονται στον 5ο ενωσιακό κατάλογο έργων κοινού ενδιαφέροντος.

[58] AT, BG, BE, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK.

[59] Οι δαπάνες που δηλώθηκαν για τον ΜΑΑ αποτελούν εκτιμήσεις της Επιτροπής που βασίζονται στα στοιχεία για την παρακολούθηση του κλίματος, τα οποία δημοσιεύονται στο πλαίσιο των αναλύσεων των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εκ μέρους της Επιτροπής. Τα στοιχεία που υποβλήθηκαν καλύπτουν τα 25 εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που είχαν αξιολογηθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή έως τις 17 Ιουνίου 2022. Βλέπε: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_el#---5

[60] Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των παραρτημάτων των εκτελεστικών αποφάσεων του Συμβουλίου για την έγκριση των εθνικών ΣΑΑ.

- **LIFE «Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας»**: Τον Μάιο του 2022 δημοσιεύτηκε η πρόσκληση υποβολής προτάσεων LIFE «Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας», στο πλαίσιο της οποίας διατέθηκαν 98 εκατ. EUR για έργα ενεργειακής απόδοσης και καθαρής ενέργειας. Η εν λόγω πρόσκληση καλύπτει τους στόχους του REPowerEU, όπως η μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων για θέρμανση και η επιτάχυνση της ανάπτυξης λύσεων ενεργειακής απόδοσης στη στέγαση, στις επιχειρήσεις και στον δημόσιο τομέα.
- Το 2022 θα πραγματοποιηθεί η πρώτη διασυνοριακή υποβολή προσφορών στο πλαίσιο του **μηχανισμού χρηματοδότησης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές**. Η υποβολή προσφορών θα επικεντρωθεί σε έργα ηλιακών φωτοβολταϊκών. Ο μηχανισμός θα συμβάλει στην απελευθέρωση του πλήρους δυναμικού των ανανεώσιμων πηγών της ΕΕ και θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιτύχουν τον στόχο απανθρακοποίησης με πιο συνεργατικό τρόπο.
- Καθώς οι τιμές των ανθρακούχων εκπομπών αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια του 2021, τα συνολικά έσοδα στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ της ΕΕ αυξήθηκαν αντιστοίχως και ανήλθαν συνολικά σε περίπου 31 δισ. EUR. Τα χρήματα αυτά θα στηρίξουν το **Ταμείο Καινοτομίας** και **το Ταμείο Εκσυγχρονισμού**.
- **Η Κοινή Γεωργική Πολιτική (στο εξής: ΚΓΠ)** στηρίζει επίσης την ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις ενεργειακές υποδομές μέσω του **Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)**. Ανάλογα με τις ανάγκες που προσδιορίζονται και τη στρατηγική που αναπτύσσεται στα τρέχοντα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης ή στα μελλοντικά στρατηγικά σχέδια της ΚΓΠ, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να στηρίζουν επενδύσεις στην παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας ή στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις αλλά και για τις αγροτικές επιχειρήσεις.

Η Επιτροπή στηρίζει επίσης τα κράτη μέλη μέσω του **Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης**, παρέχοντας εξατομικευμένη τεχνική εμπειρογνωσία για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Ειδικότερα, η Επιτροπή βοηθά τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με σκοπό τη σταδιακή κατάργηση των εισαγωγών ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία.

Οι ενεργές **πρωτοβουλίες της ΕΕ** διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση χρηματοδότησης για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας: Σε αυτές περιλαμβάνονται:

- **η πρωτοβουλία των επενδυτικών φόρουμ για τη βιώσιμη ενέργεια** —μια εξαιρετικά επιτυχημένη πρωτοβουλία για τη διευκόλυνση του διαλόγου μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, με στόχο την κινητοποίηση ιδιωτικής χρηματοδότησης για επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση και τη βιώσιμη ενέργεια,
- **ο όμιλος χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ενεργειακής απόδοσης**, βασικός στόχος του οποίου είναι να εντοπίζει τα εμπόδια στη χρηματοδότηση της ενεργειακής απόδοσης και να παρέχει συστάσεις στους φορείς χάραξης πολιτικής και στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισής τους,
- η πρωτοβουλία «**Investors Dialogue on Energy» (Διάλογος των επενδυτών για την ενέργεια)**, η οποία δρομολογήθηκε το 2022 ως πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών, και φέρνει σε επαφή εμπειρογνώμονες του τομέα της ενέργειας και του χρηματοπιστωτικού τομέα, με σκοπό τον εντοπισμό επενδυτικών φραγμών στον τομέα της ενέργειας, την αξιολόγηση των χρηματοδοτικών πολιτικών και μέσων και την υποβολή προτάσεων για σχετικές λύσεις.

Ενσωμάτωση της διάστασης του κλίματος

Τουλάχιστον το 30 % του προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 διατίθεται για το κλίμα (από 20 % την περίοδο 2014-2020). Τα ειδικά προγράμματα έχουν στόχους δαπανών 30 % ή υψηλότερους —Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (30 %), Ορίζων Ευρώπη (35 %), Ταμείο Συνοχής (37 %), ΜΑΑ (37 %), μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (60 %), LIFE (61 %) και Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (100 %). Το 2021 τα ΣΑΑ των κρατών μελών δέσμευσαν το 40 % για επενδύσεις για το κλίμα, ποσοστό που υπερβαίνει κατά πολύ την κανονιστική υποχρέωση του 37 %.

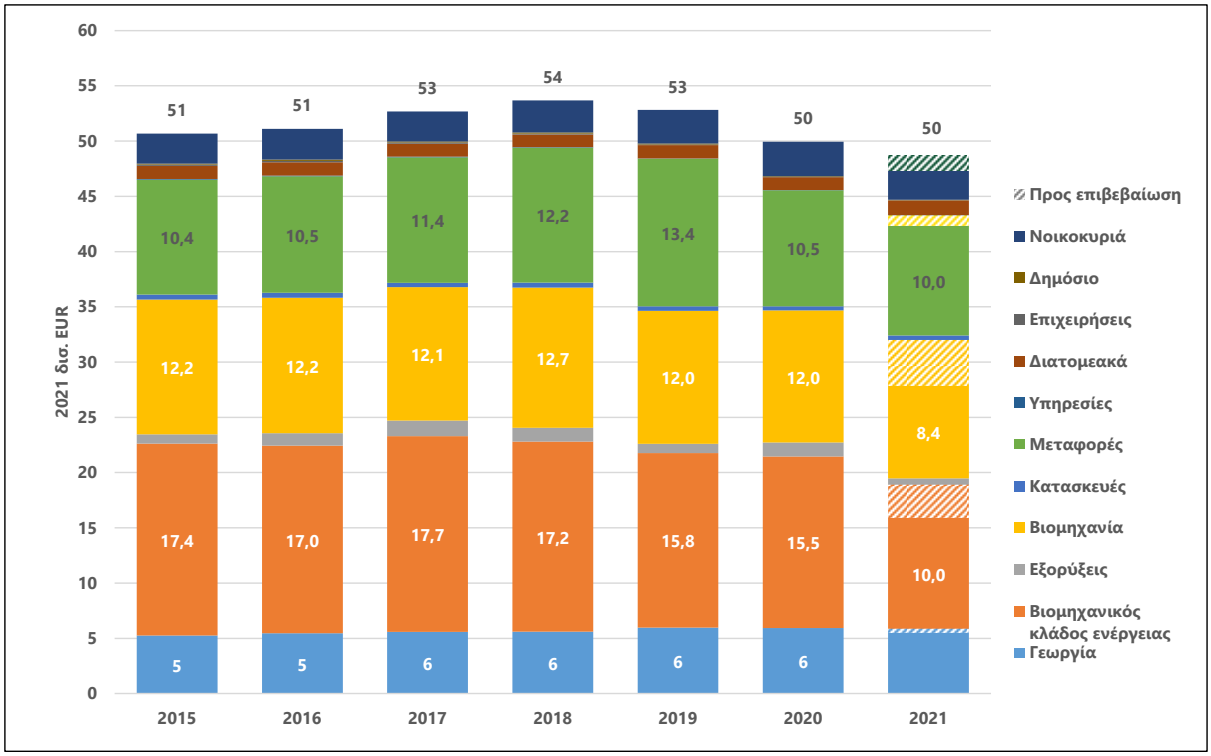
4.3. Επιδοτήσεις στον τομέα της ενέργειας στην ΕΕ

Οι αγορές ενέργειας αντιμετώπισαν απροσδόκητες και αιφνίδιες εξελίξεις κατά τα τελευταία δύο έτη, οι οποίες είχαν σημαντικό αντίκτυπο στην κατανάλωση και στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων, εν μέσω περιοριστικών μέτρων που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19, της ανάκαμψης μετά την πανδημία και της τρέχουσας περιόδου εξαιρετικά υψηλών και ασταθών τιμών ενέργειας. Η έκθεση για τις επιδοτήσεις στον τομέα της ενέργειας[61] που θα δημοσιευθεί τον Οκτώβριο i) θα παρουσιάσει τα τελικά, ακριβέστερα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη των επιδοτήσεων στον τομέα της ενέργειας κατά τη διάρκεια του 2020 που έχει πληγεί από την πανδημία και ii) θα προβεί σε εκτιμήσεις όσον αφορά τον αντίκτυπο της παγκόσμιας οικονομικής ανάκαμψης και των υψηλών τιμών ενέργειας στις ενεργειακές επιδοτήσεις το 2021.

Οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων, αφού μειώθηκαν κατά περισσότερο από 5 % το 2020 στην ΕΕ, λόγω των περιοριστικών μέτρων και των ταξιδιωτικών περιορισμών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, **παρέμειναν σχετικά σταθερές το 2021**, καθώς η αύξηση στον τομέα των μεταφορών και της βιομηχανίας αντισταθμίστηκε από τη μείωση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων στον τομέα της ενέργειας. Οι επιδοτήσεις *προϊόντων πετρελαίου*, ιδίως στον τομέα των μεταφορών, μειώθηκαν κατά 12 % το 2020, ενώ οι επιδοτήσεις του *γαιάνθρακα* αυξήθηκαν κατά 7 % εν μέσω ελαφράς μείωσης των επιδοτήσεων αερίου (κατά 2 %) σε ετήσια βάση, οι οποίες επηρεάστηκαν λόγω του ρόλου τους στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. **Το 2021 οι επιδοτήσεις του πετρελαίου, του γαιάνθρακα και του αερίου σημείωσαν ελαφρά αύξηση** και **οι επιδοτήσεις της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ορυκτά καύσιμα μειώθηκαν**. Από το φθινόπωρο του 2021 παράλληλα με την αύξηση των τιμών της ενέργειας στις ευρωπαϊκές αγορές, αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ έχουν λάβει μέτρα για την άμβλυνση των επιπτώσεων των λογαριασμών ενέργειας στους πολίτες και στις επιχειρήσεις, γεγονός που έχει οδηγήσει σε μεγαλύτερες επιδοτήσεις της κατανάλωσης ενέργειας.

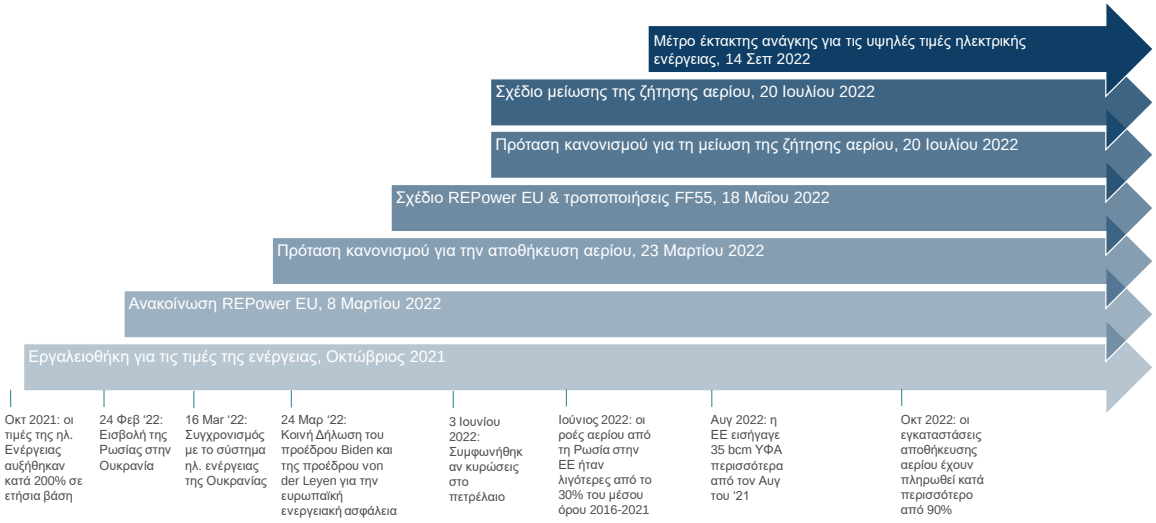
Οι επιδοτήσεις των *ανανεώσιμων πηγών ενέργειας* αυξήθηκαν κατά 7 % το 2020, καθώς τα μακροχρόνια καθεστώτα στήριξης εξακολουθούσαν να έχουν μετρήσιμο αντίκτυπο, αλλά μειώθηκαν ελαφρά το 2021. Οι επιδοτήσεις ενεργειακής απόδοσης μειώθηκαν το 2020, αλλά ανέκαμψαν το 2021. Παρατηρήθηκε περαιτέρω αύξηση των επιδοτήσεων της *πυρηνικής* ενέργειας, λόγω των πληρωμών για το πρόωρο κλείσιμο πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής σε δύο κράτη μέλη.

[61] Βάσει του κανονισμού για τη διακυβέρνηση, η Επιτροπή υποβάλλει ετησίως εκθέσεις σχετικά με την εξέλιξη των επιδοτήσεων στον τομέα της ενέργειας, ιδίως των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων στα κράτη μέλη, και σχετικά με τα μέτρα που έχουν λάβει οι χώρες για να παρουσιάσουν χάρτη πορείας για τη σταδιακή κατάργησή τους.

Γράφημα 5: Επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων σε διάφορους τομείς στην ΕΕ Πηγή: Μελέτη σχετικά με τις επιδοτήσεις στον τομέα της ενέργειας και άλλες κρατικές παρεμβάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2022.

Παράρτημα Ι – Μέτρα που έχουν ληφθεί για τις αυξανόμενες τιμές της ενέργειας από τον Οκτώβριο του 2021.

1. **Εργαλειοθήκη για τις τιμές της ενέργειας, 13 Οκτωβρίου 2021**

   - **Στήριξη των καταναλωτών**, μεταξύ άλλων μέσω **επείγουσας εισοδηματικής στήριξης** για τους καταναλωτές που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια· προσωρινές, στοχευμένες **μειώσεις των φορολογικών συντελεστών** για τα ευάλωτα νοικοκυριά· δυνατότητα προσωρινών **αναβολών στις πληρωμές λογαριασμών**· θέση σε εφαρμογή διασφαλίσεων ώστε **να αποφεύγονται αποσυνδέσεις από το δίκτυο**·
   - **παροχή ενισχύσεων σε επιχειρήσεις ή βιομηχανίες**, σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις·
   - **εντατικοποίηση των διεθνών επαφών στον τομέα της ενέργειας** με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας, της ρευστότητας και της ευελιξίας των διεθνών αγορών·
   - **Διερεύνηση πιθανών αντιανταγωνιστικών συμπεριφορών** στην αγορά ενέργειας και ενίσχυση της παρακολούθησης των εξελίξεων στην αγορά ανθρακούχων εκπομπών·
   - διευκόλυνση της **ευρύτερης πρόσβασης σε συμφωνίες αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές** και στήριξή τους μέσω συνοδευτικών μέτρων.

2. **Ανακοίνωση REPowerEU, 8 Μαρτίου 2022**

   - **Καταναλωτές:** Κατευθυντήριες οδηγίες που επιβεβαίωσαν τη δυνατότητα **ρύθμισης των τιμών σε εξαιρετικές περιστάσεις** και περιέγραψαν τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να **αναδιανείμουν τα έσοδα** στους καταναλωτές από τα υψηλά κέρδη του ενεργειακού τομέα και την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών.

- **Κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις** Διαβούλευση της Επιτροπής με τα κράτη μέλη σχετικά με τις ανάγκες και το πεδίο εφαρμογής ενός **νέου προσωρινού πλαισίου κρίσης για τις κρατικές ενισχύσεις** με σκοπό τη χορήγηση ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που πλήττονται από την κρίση, ιδίως σε εκείνες που αντιμετωπίζουν υψηλό ενεργειακό κόστος·
- **Ανακοίνωση** νομοθετικής πρότασης για τον **κανονισμό για την αποθήκευση αερίου, το σχέδιο RePowerEU**, και αξιολογεί τις επιλογές για τη **βελτιστοποίηση του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας**.

3. Πρόταση κανονισμού για την αποθήκευση αερίου, 23 Μαρτίου 2022

- **Νομοθετική πρόταση** για τη θέσπιση υποχρέωσης τουλάχιστον **80 % για το επίπεδο αποθήκευσης αερίου** για τον επόμενο χειμώνα·
- **Ανακοίνωση** που καθορίζει τις **επιλογές παρέμβασης στην αγορά** σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και αξιολογεί τα οφέλη και τους περιορισμούς κάθε επιλογής·
- Έκδοση **κανονισμού** από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις **27 Ιουνίου**.

4. Ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ, 7 Απριλίου 2022

- Εθελοντική συμμετοχή των κρατών μελών σε **από κοινού αγορές αερίου**, ώστε να εξασφαλιστεί πιο ισότιμη πρόσβαση για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και να υποστηριχθεί η ασφάλεια του εφοδιασμού·
- Σύσταση **συμβουλευτικής ομάδας για τον κλάδο και πέντε περιφερειακών ειδικών ομάδων** που θα συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση της δυνητικής ζήτησης που θα εισαχθεί στον μηχανισμό κοινών προμηθειών.

5. Σχέδιο REPowerEU, 18 Μαΐου 2022

- **Επιτάχυνση της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας:**
  - Αυξάνει τον πρωταρχικό στόχο για το 2030 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας από 40 % σε 45 %·
  - **Σύσταση για την επιτάχυνση της αδειοδότησης μεγάλων έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**
  - Στοχευμένη **τροποποίηση της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας** προκειμένου να αναγνωριστεί η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ως υπερισχύον δημόσιο συμφέρον·
  - **Στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια**·
  - **Πρωτοβουλία για την αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας στις στέγες**·
  - **Διπλασιασμός του ρυθμού ανάπτυξης των αντλιών θερμότητας**·
  - Θέτει ως στόχο τα **10 εκατομμύρια τόνους εγχώριου ανανεώσιμου υδρογόνου** έως το 2030·
  - **Σχέδιο δράσης για το βιομεθάνιο**.
- **Εξοικονόμηση ενέργειας:**
  - Αυξάνεται ο πρωταρχικός στόχος για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για το 2030 από 9 % σε 13 %·
  - **Η ανακοίνωση της ΕΕ για την εξοικονόμηση ενέργειας** ενθαρρύνει την ενίσχυση της εξοικονόμησης ενέργειας.
- **Διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και στήριξη των διεθνών εταίρων:**

- Η **εξωτερική ενεργειακή στρατηγική της ΕΕ** ενισχύει τη συνεργασία της ΕΕ με διεθνείς εταίρους και ενισχύει την ενεργειακή διπλωματία της, διασφαλίζοντας τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και ενισχύοντας την πράσινη και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση.

6. Save Gas for a Safe Winter (Αποθήκευση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα), 20 Ιουλίου 2022

- **Πρόταση κανονισμού για τη μείωση της ζήτησης, 20 Ιουλίου 2022**
  - Θέτει ως στόχο για όλα τα κράτη μέλη να **μειώσουν τη ζήτηση αερίου κατά 15 %** μεταξύ 1ης Αυγούστου 2022 και 31ης Μαρτίου 2023·
  - Παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να κηρύσσει, κατόπιν διαβούλευσης με τα κράτη μέλη, **«κατάσταση επιφυλακής της Ένωσης» σχετικά με την ασφάλεια του εφοδιασμού**, επιβάλλοντας υποχρεωτική μείωση της ζήτησης αερίου σε όλα τα κράτη μέλη·
  - **Κανονισμός** βασιζόμενος στο άρθρο 122 της ΣΛΕΕ, ο οποίος εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις **27 Ιουλίου**.
- **Σχέδιο μείωσης της ζήτησης αερίου, 20 Ιουλίου 2022**
  - Καθορισμός μέτρων, αρχών και κριτηρίων για τη **συντονισμένη μείωση της ζήτησης αερίου**·
  - Το σχέδιο παρέχει **κατευθυντήριες γραμμές τις οποίες τα κράτη μέλη** θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατά τον σχεδιασμό των περιορισμών.
  - Ενθαρρύνει την **αντικατάσταση του αερίου από άλλα καύσιμα**, κατά προτίμηση καθαρότερες πηγές ενέργειας·
  - Παρέχει κίνητρα για **συνολική εξοικονόμηση ενέργειας σε όλους τους τομείς**.

7. Επείγουσα παρέμβαση στην αγορά όσον αφορά τις υψηλές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας (πρόταση), 14 Σεπτεμβρίου 2022

- Προτείνει στα κράτη μέλη να επιδιώξουν τη μείωση της συνολικής ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας κατά τουλάχιστον 10 % έως τις 31 Μαρτίου 2023·
- Θέτει προσωρινό **ανώτατο όριο εσόδων για τους υποοριακούς** παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας·
- Καθορίζει προσωρινή **συνεισφορά αλληλεγγύης** επί των πλεοναζόντων κερδών που παράγονται από δραστηριότητες στους τομείς του πετρελαίου, του αερίου, του γαιάνθρακα και των διυλιστηρίων, η οποία ανακατευθύνεται στους καταναλωτές ενέργειας·
- Επιτρέπει για πρώτη φορά **ρυθμιζόμενες τιμές ηλεκτρικής ενέργειας κάτω του κόστους** και επεκτείνει τις ρυθμιζόμενες τιμές ώστε να καλύπτει επίσης τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις·
- Κανονισμός βασιζόμενος στο άρθρο 122 της ΣΛΕΕ, ο οποίος εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις **30 Σεπτεμβρίου**.